

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

TECHNISCHE RAPPORTAGE KWALITEITSMETING VOORSCHOOLSE EDUCATIE 2022

Juni 2023

1 Inhoud

1	Inhoud	2
2	Inleiding	4
2.1	Achtergrond onderzoeksproject.....	4
2.2	Projectdoelstelling cq. probleemstelling.....	4
2.3	Onderzoeksvragen	5
3	Onderzoeksopzet	6
3.1	Operationalisatie concepten.....	6
3.1.1	<i>Voorschoolse educatie (ve) .....</i>	<i>6</i>
3.1.2	<i>Doelgroepkinderen .....</i>	<i>6</i>
3.1.3	<i>Kwaliteit voorschoolse educatie .....</i>	<i>6</i>
3.1.4	<i>Organisatiekenmerken voorscholen .....</i>	<i>8</i>
3.1.5	<i>Maatschappelijke ontwikkelingen .....</i>	<i>10</i>
3.1.6	<i>Omgevingskenmerken .....</i>	<i>11</i>
3.1.7	<i>Houderkenmerken .....</i>	<i>11</i>
3.2	Steekproef	11
3.3	Dataverzameling en aanvullende bronnen	12
3.4	Methodiek schaalconstructie kwaliteit, leiderschapskwaliteit en vve-verbetercultuur.....	13
3.5	Databewerking en methodiek regressieanalyses kwaliteit voorschoolse educatie	14
4	Resultaten.....	18
4.1	Beschrijvende statistieken omgevingskenmerken	18
4.2	Beschrijvende statistieken organisatiekenmerken.....	18
4.3	Beschrijvende statistieken leiderschapskwaliteit en vve-verbetercultuur	21
4.4	Beschrijvende statistieken maatschappelijke ontwikkelingen	22
4.5	Schaalconstructie kwaliteit, leiderschapskwaliteit, vve-verbetercultuur en maatschappelijke ontwikkelingen	24
4.5.1	<i>Kwaliteit voorschoolse educatie .....</i>	<i>24</i>
4.5.2	<i>Leiderschapskwaliteit .....</i>	<i>28</i>
4.5.3	<i>Vve-verbetercultuur .....</i>	<i>28</i>
4.5.4	<i>Invloed personeelstekort .....</i>	<i>29</i>
4.5.5	<i>Invloed coronapandemie.....</i>	<i>30</i>
4.6	Deelvraag 1.....	31
4.6.1	<i>Waarderingen op standaarden .....</i>	<i>31</i>
4.6.2	<i>Waarderingen op kwaliteitsaspecten.....</i>	<i>32</i>

4.6.3	<i>Beantwoording deelvraag 1</i>	36
4.7	Deelvraag 2.....	36
4.7.1	<i>Kwaliteitsverschillen tussen voorscholen onderling</i>	37
4.7.2	<i>Verklarende analyses kwaliteitsverschillen tussen voorscholen onderling</i>	38
4.7.3	<i>Kwaliteitsverschillen tussen 2019 en 2022</i>	45
4.7.4	<i>Beantwoording deelvraag 2</i>	45
5	Bronnenlijst	46
6	Bijlage I: Vragenlijst	47

2 Inleiding

Dit is het technisch rapport van het themaonderzoek 'Kwaliteitsmeting voorschoolse educatie 2022'. Dit onderzoek is een vervolg op het themaonderzoek 'Kwaliteit voor- en vroegschoolse educatie in Nederland: rapport meting vve 2019' (Inspectie van het Onderwijs, 2020a) en in de uitvoering is gestreefd naar een zo goed mogelijke vergelijkbaarheid met het voorgaande onderzoek. Alle informatie over het onderzoek uit 2019 waar in dit technisch rapport naar wordt verwezen, is te vinden in het technisch rapport van 2019 (Inspectie van het Onderwijs, 2020b).

2.1 Achtergrond onderzoeksproject

Vanaf 2019 investeert het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap jaarlijks ongeveer 520 miljoen euro in de voorschoolse educatie. In dat kader heeft de Inspectie van het Onderwijs in opdracht van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) de kwaliteit van de voorschoolse educatie in 2019 onderzocht. Het onderzoek naar de kwaliteit van de voor- en vroegschoolse educatie betrof een onderzoek op 243 voorscholen. Aanvullend heeft de inspectie op verzoek van het ministerie van OCW een eenmalig beeld gegeven van de kwaliteit van vroegschoolse educatie. Daarvoor zijn 72 voorscholen onderzocht.

Uit het onderzoek bleek dat de kwaliteit van voorschoolse educatie op hoofdlijnen op orde is. De verdiepende kwaliteitsaspecten bleken echter nog niet op orde te zijn. Vooral bij de kwaliteitsaspecten van educatieve kwaliteit bleek ruimte voor verbetering. Er was ook verbetering mogelijk bij de afstemming tussen voor- en voorscholen. Tot slot bleken er verbeteringen mogelijk bij de samenwerking tussen de voorscholen en de ouders.

We zagen ook verschillen in de kwaliteit van vve op de voorscholen en voorscholen. Een aantal locatietekenen speelde hierbij een belangrijke rol. Voor- en voorscholen met een sterke vve-verbetercultuur en voorscholen met leidinggevend die doelgericht sturen op de kwaliteit van vve hadden een hogere kwaliteit. Daarnaast gold voor de voorscholen dat pedagogisch medewerkers met een hoger opleidingsniveau en meer ervaring met voorschoolse educatie op de groep, een hogere kwaliteit van voorschoolse educatie realiseerden.

Het onderzoek naar de kwaliteit van voorschoolse educatie in 2019 betrof de eerste meting in een reeks van drie metingen. Conform de oorspronkelijke planning zou het vervolgonderzoek naar de kwaliteit van voorschoolse educatie in 2021 plaatsvinden. Door corona kon deze meting niet plaatsvinden. De meting is daarom verplaatst naar het najaar van 2022.

2.2 Projectdoelstelling cq. probleemstelling

De afspraken tussen de Inspectie van het Onderwijs en OCW hebben in 2019 geleid tot de opdracht om de kwaliteit van de voorschoolse educatie te monitoren en daarnaast eenmalig een beeld te schetsen van de kwaliteit van de

vroegschoolse educatie. De projectdoelstelling van dit project is het uitvoeren van het tweede onderzoek naar de kwaliteit van de voorschoolse educatie, waarbij we zowel de kwaliteit van de voorschoolse educatie in 2022, als de ontwikkeling van de kwaliteit tussen 2019 en 2022 in beeld brengen.

2.3 Onderzoeksvragen

De hoofdvraag die centraal staat in het themaonderzoek luidt als volgt:

Wat is de kwaliteit van de voorschoolse educatie in 2022 in Nederland?

Deze hoofdvraag valt uiteen in de volgende deelvragen:

Deelvraag 1: Wat is de kwaliteit van voorschoolse educatie, gemeten met de standaarden uit het waarderingskader voorschoolse educatie en primair onderwijs en de verdiepende kwaliteitsaspecten?

Deelvraag 2: Zijn er kwaliteitsverschillen tussen voorscholen onderling en tussen de kwaliteit van voorschoolse educatie in 2019 en 2022 en kunnen we deze verklaren aan de hand van organisatiekenmerken van de locaties, maatschappelijke ontwikkelingen en omgevingskenmerken?

3 Onderzoeksopzet

In dit hoofdstuk wordt eerst de operationalisatie van de relevante concepten in dit onderzoek beschreven. Daarna worden de procedures van steekproeftrekking en dataverzameling toegelicht en uiteindelijk worden de gebruikte analysetechnieken beschreven.

3.1 Operationalisatie concepten

3.1.1 *Voorschoolse educatie (ve)*

Door de overheid gesubsidieerd aanbod voor doelgroepkinderen op kinderopvanglocaties, die in het Landelijk Register Kinderopvang (LRK) geregistreerd staan als aanbieder van voorschoolse educatie. Wanneer op een locatie geen doelgroepkinderen aanwezig zijn, geldt de locatie in dit onderzoek dus niet als locatie met voorschoolse educatie.

3.1.2 *Doelgroepkinderen*

Kinderen die volgens de doelgroepdefinitie van hun gemeente risico hebben op een taal- of ontwikkelingsachterstand t.o.v. hun leeftijdsgenootjes. Deze doelgroepdefinitie verschilt per gemeente en kan o.a. gebaseerd zijn op het opleidingsniveau van de ouders, het land van herkomst of de thuistaal.

3.1.3 *Kwaliteit voorschoolse educatie*

Kwaliteit ve wordt net als in 2019 geoperationaliseerd als de waardering op de standaarden uit het vigerende waarderingskader voorschoolse educatie van de Inspectie van het Onderwijs, dat was in 2022 het Onderzoekskader 2021 (Inspectie van het Onderwijs, 2022). Bij het onderzoek in 2019 werd het Onderzoekskader 2017 gebruikt (Inspectie van het Onderwijs, 2019). Het waarderingskader voorschoolse educatie is tussen deze opvolgende onderzoekskaders niet gewijzigd. Daarnaast zijn de verdiepende kwaliteitsaspecten die in 2019 zijn ontworpen gebaseerd op het toenmalige onderzoekskader, hergebruikt. Deze 28 verdiepende kwaliteitsaspecten zijn gebaseerd op 3 van de 8 standaarden (OP1, OP3 en OP6). Tabel 3.1 geeft de 8 standaarden weer, Tabel 3.2 de verdiepende kwaliteitsaspecten. Voor OP1 zijn 3 verdiepende kwaliteitsaspecten geformuleerd. Voor OP3 zijn 11 verdiepende kwaliteitsaspecten geformuleerd: 4 kwaliteitsaspecten hebben betrekking op het pedagogische klimaat en 7 aspecten op het educatief handelen. Voor OP6, tenslotte, zijn 14 verdiepende kwaliteitsaspecten geformuleerd: 7 van deze aspecten hebben betrekking op de samenwerking met ouders en 7 op de doorgaande lijn. Deze verdiepende kwaliteitsaspecten zijn dezelfde als in 2019, geselecteerd n.a.v. internationaal onderzoek naar de kwaliteit van voor- en vroegschoolse educatie. Ze worden gebruikt om de kwaliteit van de voorschoolse educatie (meer precies: de proceskwaliteit) te meten.

De standaarden uit het waarderingskader worden gewaardeerd op een driepuntsschaal: *K. Kan beter - V. Voldoende - G. Goed*. De 28 verdiepende kwaliteitsaspecten worden gewaardeerd op een vierpuntsschaal: *1. Noodzakelijk*

verbeterpunt - 2. Wenselijk verbeterpunt - 3. Voldoende - 4. Voorbeeld voor anderen. De kwaliteitsaspecten zullen waar mogelijk samengenomen worden in samenhangende schalen. De resulterende kwaliteitsmaten worden als afhankelijke variabelen gebruikt in de verklarende analyses.

Tabel 3.1: Gewaardeerde standaarden uit het waarderingskader

	Titel
OP1	Aanbod
OP2	Zicht op ontwikkeling
OP3	Pedagogisch-educatief handelen
OP6	Samenwerking
OR1	Ontwikkelingsresultaten
KA1	Kwaliteitszorg
KA2	Kwaliteitscultuur
KA3	Verantwoording en dialoog

Tabel 3.2: Gewaardeerde kwaliteitsaspecten per standaard

	Kwaliteitsaspecten
OP1 Aanbod	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het activiteitenaanbod gericht op de vier ontwikkelingsgebieden is voldoende dekkend 2. Het aanbod klimt op in moeilijkheidsgraad en er wordt gedifferentieerd 3. De inrichting van de ruimte is aantrekkelijk, uitdagend en spel- en taal-uitlokkend
OP3 Pedagogisch klimaat	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het pedagogisch handelen van de pedagogisch medewerkers is respectvol 2. De pedagogisch medewerkers structureren en hanteren duidelijke pedagogische gedragsgrenzen 3. De pedagogisch medewerkers stimuleren de sociale vaardigheden en de persoonlijke competenties van de kinderen 4. De pedagogisch medewerkers bevorderen de zelfstandigheid en tonen respect voor de autonomie van het kind
OP3 Educatief handelen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Er worden structureel (de hele 'dag') effectieve en gerichte activiteiten voor de taalontwikkeling uitgevoerd 2. De pedagogisch medewerkers bevorderen de interactie met en tussen kinderen 3. De pedagogisch medewerkers stimuleren actieve betrokkenheid van de kinderen en verrijken het spelen en werken 4. De pedagogisch medewerkers bevorderen de ontwikkeling van aanpakgedrag (strategieën) bij de kinderen 5. Het gedrag van de pedagogisch medewerkers met de kinderen is responsief 6. De pedagogisch medewerkers stemmen de activiteiten af op verschillen in de ontwikkeling van de individuele kinderen 7. De pedagogisch medewerkers geven feedback op het proces
OP6 Samenwerking met ouders	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gericht vve ouderbeleid 2. Ouders zijn vooraf adequaat geïnformeerd door de voor- cq. vroegschool 3. Intake 4. Participatie in vve-activiteiten in de voor- of vroegschool 5. Stimuleren om thuis ontwikkelingsstimulerende activiteiten te doen 6. Informeren over de ontwikkeling van hun kind 7. Rekening houden met de thuistaal
OP6 Doorgaande lijn	<ol style="list-style-type: none"> 1. Er is vve-coördinatie tussen de voor- en vroegschool 2. Er is concreet beleid om zoveel mogelijk kinderen te laten doorstromen naar een vroegschool 3. De voorschool zorgt voor een warme overdracht 4. Het aanbod van de voor- en vroegschool is op elkaar afgestemd 5. Het pedagogisch klimaat en het educatief handelen van de voor- en vroegschool is op elkaar afgestemd 6. De manier om met ouders om te gaan op de voor- en vroegschool is op elkaar afgestemd 7. De interne begeleiding en zorg zijn op de voor- en vroegschool op elkaar afgestemd

3.1.4 *Organisatiekenmerken voorscholen*

Om eventuele kwaliteitsverschillen tussen voorscholen te verklaren zijn kenmerken van de locaties verzameld, o.a. via een vragenlijst. De organisatiekenmerken worden weergegeven in Tabel 3.3. Het merendeel van deze kenmerken is ook in 2019 meegenomen, en is geselecteerd op basis van internationaal onderzoek naar de kwaliteit van vve. Een belangrijk verschil tussen deze organisatiekenmerken en de omgevingskenmerken die verderop worden beschreven, is dat de organisatiekenmerken beïnvloedbaar zijn. In

tegenstelling tot bijvoorbeeld de grootte van de gemeente waarin een locatie zich bevindt, kunnen deze kenmerken eventueel veranderd worden.

De kenmerken leiderschapskwaliteit en vve-verbetercultuur worden op twee manieren gemeten: via de waarderingen van de inspecteurs op een tweede serie van tien verdiepende kwaliteitsaspecten gebaseerd op de standaarden KA1 en KA2, en via stellingen in de vragenlijst voor leidinggevendenden, gebaseerd op de voornoemde kwaliteitsaspecten. De kwaliteitsaspecten worden weergegeven in Tabel 3.4. Ook deze kwaliteitsaspecten zijn door de inspecteurs gewaardeerd op een vierpuntsschaal: *1. Noodzakelijk verbeterpunt - 2. Wenselijk verbeterpunt - 3. Voldoende - 4. Voorbeeld voor anderen*. De bijbehorende stellingen in de vragenlijst konden door de leidinggevendenden ook beantwoord worden op een vierpuntsschaal: *zeer mee oneens - mee oneens - mee eens - zeer mee eens*. Het is de bedoeling op basis van deze gegevens schalen voor leiderschap en vve-verbetercultuur te maken, waarbij net als in 2019 op basis van de kwaliteit van de data een keuze gemaakt wordt tussen de waarderingen van de inspecteurs en de stellingen uit de vragenlijst. De organisatiekenmerken vormen samen één van de drie sets onafhankelijke variabelen in de verklarende analyses.

Tabel 3.3: Organiseatiekenmerken

	Organiseatiekenmerk
Voorschool	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aantal groepen met ve 2. Aantal kindplaatsen 3. Aantal doelgroepkinderen 4. Vormgeving ve voor doelgroepkinderen 5. Groepsopbouw 6. Scholing voorschoolse educatie 7. Onderdeel integraal kindcentrum (IKC) 8. Vaste pedagogisch medewerkers 9. Taakuren pedagogisch medewerkers 10. Uren pedagogisch beleidsmedewerker 11. Taken pedagogisch beleidsmedewerker 12. Vve-verbetercultuur 13. Warme overdracht
Leiding	<ol style="list-style-type: none"> 1. Scholing voorschoolse educatie 2. Leiderschapskwaliteit 3. Opleidingsniveau 4. Ervaring
Pedagogisch medewerkers	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aantal jaar ervaring kinderopvang 2. Aantal jaar ervaring voorschoolse educatie 3. Opleidingsniveau

Tabel 3.4: Gewaardeerde kwaliteitsaspecten leiderschap en vve-verbetercultuur

	Kwaliteitsaspecten
KA1 Kwaliteitszorg	1. Leiding heeft duidelijke doelen op het gebied van voorschoolse educatie gesteld 2. Leiding evalueert de doelstellingen m.b.t voorschoolse educatie 3. Leiding neemt op basis van evaluaties van doelen planmatig en doelgericht maatregelen ter verbetering
KA2 Kwaliteitscultuur	1. Leiding werkt aan de voortdurende verbetering van professionaliteit 2. Leiding vertoont leiderschap en kwaliteitsbewustzijn 3. Er wordt gehandeld vanuit een duidelijke verantwoordelijkheidsverdeling 4. Er is een grote bereidheid om gezamenlijk de voorschoolse educatie te verbeteren 5. Het beleid op het gebied van voorschoolse educatie wordt breed gedragen 6. Binnen het team wordt aan intervisie gedaan 7. Er wordt gewerkt vanuit een transparante en integere cultuur

3.1.5 *Maatschappelijke ontwikkelingen*

Sinds 2019 zijn er twee belangrijke maatschappelijke ontwikkelingen waar in dit onderzoek aanvullend rekening mee wordt gehouden, namelijk de coronapandemie en het toenemende personeelstekort in de kinderopvangsector. De invloed van deze maatschappelijke ontwikkelingen op de locaties wordt gemeten door leidinggevendenden op de locaties een serie stellingen voor te leggen. Deze stellingen zijn weergegeven in Tabel 3.5. Elk van de stellingen kan worden beoordeeld op een vijfpuntsschaal: *zeer mee oneens - mee oneens - niet mee eens/niet mee oneens - mee eens - zeer mee eens*. Beide series stellingen zijn bedoeld om indien mogelijk samengevoegd te worden tot een samenhangende schaal. De resulterende maten voor deze maatschappelijke ontwikkelingen vormen samen één van de drie sets onafhankelijke variabelen in de verklarende analyses.

Tabel 3.5: Stellingen invloed personeelstekort en coronapandemie

	Stelling
Invloed personeelstekort	1. Wij hebben af en toe groepen niet kunnen draaien, omdat wij door het personeelstekort onvoldoende pedagogisch medewerkers hadden 2. Wij hebben (nog) onbevoegde pedagogisch medewerkers ingezet om de groepen te kunnen draaien 3. Wij hebben (nog) niet gecertificeerde pedagogisch medewerkers ingezet om de groepen te kunnen draaien 4. Door het personeelstekort hebben wij niet de kwaliteitsdoelen kunnen behalen die wij zouden willen
Invloed coronapandemie	1. Wij hebben minder doelgroepkinderen opgevangen, omdat pedagogisch medewerkers niet konden werken door corona 2. Door corona hebben wij niet de kwaliteitsdoelen kunnen behalen die wij zouden willen 3. Sinds corona zien we grotere achterstanden bij doelgroepkinderen die bij ons beginnen 4. Door corona lukt het ons minder goed achterstanden bij doelgroepkinderen in te lopen voor ze naar de basisschool gaan

3.1.6 Omgevingskenmerken

Kenmerken van de omgeving van de locatie kunnen ook samenhangen met de kwaliteit van de voorschoolse educatie op deze locatie. De omgevingskenmerken die worden opgenomen in dit onderzoek zijn weergegeven in Tabel 3.6, samen met de definities van elk kenmerk. Het merendeel van deze kenmerken is gemeten op gemeenteniveau, tenzij anders vermeld. Deze omgevingskenmerken vormen samen met het houderkenmerk houdergrootte (zie hieronder) één van de drie sets onafhankelijke variabelen in de verklarende analyses.

Tabel 3.6: Omgevingskenmerken

	Definitie
Onderwijsachterstandenbudget (OAB)	Jaarlijks budget dat een gemeente ontvangt voor de inrichting van voorschoolse educatie, gebaseerd op de achterstandsscore van de betreffende gemeente.
Budget per doelgroepkind	Het onderwijsachterstandenbudget gedeeld door het aantal doelgroepkinderen zoals aangegeven in de gemeentevragenlijst LEA/vve
Inwonertal	Inwonertal van de gemeente
Omgevingsadressendichtheid (OAD)	Omgevingsadressendichtheid is het aantal adressen binnen een cirkel met een straal van één kilometer rondom dat adres, gedeeld door de oppervlakte van de cirkel. De OAD van een gemeente wordt berekend door het gemiddelde van alle adressen in die gemeente te nemen.
Mate van stedelijkheid	Vijfpuntsschaal gebaseerd op de gemiddelde OAD in de gemeente (zeer sterk stedelijk (>2.500 adressen/km ²) – niet stedelijk (<500 adressen/km ²))
Aantal inwoners per km ²	Aantal inwoners per km ² landoppervlakte in de gemeente
Sociaal-economische status (SES) op wijkniveau	Maat waarin de financiële welvaart, het opleidingsniveau en het recente arbeidsverleden van particuliere huishoudens wordt gecombineerd, gemiddeld voor de wijk. Meest recente data zijn van 2019.

3.1.7 Houderkenmerken

Het enige houderkenmerk dat wordt opgenomen in de analyses, is de houdergrootte, dus het aantal kinderopvanglocaties (met of zonder ve) dat onder de houder valt. De houdergrootte wordt in de verdere analyses beschouwd als een omgevingskenmerk, aangezien een individuele locatie in de meeste gevallen niet direct invloed heeft op de houdergrootte.

3.2 Steekproef

De doelstelling was om in totaal 200 voorscholen te laten deelnemen aan het onderzoek. Op een totaal aantal van 4.820 locaties is dit voldoende om een betrouwbaar beeld te krijgen met een betrouwbaarheidspercentage van 95% en een foutmarge van 7%.

Uit de totale groep aan kinderopvanglocaties die volgens het LRK voorschoolse educatie verzorgen (4.820, peildatum 1 maart 2022) is in twee stappen een steekproef getrokken. Er is geen stratificatie naar gemeentegrootte, regio of locatiegrootte gehanteerd. Deze keuze is gemaakt vanwege het feit dat de doelpopulatie onbekend is: het doel is om alleen voorscholen te onderzoeken die kinderen bedienen die binnen de doelgroepdefinitie van de betreffende gemeente vallen. Deze informatie is niet bekend en kan pas worden uitgevraagd wanneer de locaties al geselecteerd zijn. Op deze manier hebben alle voorscholen een

gelijke kans om in de steekproef te belanden en daarmee is de representativiteit geborgd.

In de eerste stap zijn 200 voorscholen aselect getrokken. Deze voorscholen zijn telefonisch benaderd om vast te stellen of doelgroepkinderen de locatie bezoeken. Het bleek dat 38 voorscholen (19%) om deze reden niet geschikt waren voor deelname aan het onderzoek. Om deze aan te vullen is een tweede steekproef getrokken met 60 nieuwe voorscholen voor elk van de drie regiokantoren van de Inspectie van het Onderwijs. Deze zijn nagebeld totdat voor elk van de drie kantoren het gewenste aantal voorscholen is gevonden. Om het gewenste aantal voorscholen per inspectiekantoor te bepalen, is de verdeling over de regiokantoren van geschikt bevonden voorscholen uit de hoofdsteekproef als uitgangspunt genomen om in totaal op 200 voorscholen uit te komen (Kantoor Zwolle: 24,8%, Kantoor Utrecht: 45,9%, Kantoor Tilburg: 29,3%). Op deze manier blijft de steekproef aselect. Door omstandigheden zoals ziekte zijn niet alle locaties daadwerkelijk bezocht. De uiteindelijke onderzoekspopulatie bestond uit 195 voorscholen. Tabel 3.7 laat zien hoeveel voorscholen per stap geselecteerd en daadwerkelijk bezocht zijn.

Tabel 3.7: Aantal bezochte voorscholen per tranche

	n
Tranche 1	162
Tranche 2	33
Totaal	195

Voor elk van de 195 bezochte locaties zijn de waarderingen op de standaarden geregistreerd. Door technische problemen zijn de waarderingen op de kwaliteitsaspecten voor een aantal locaties verloren gegaan. Om deze reden is het aantal locaties waarvoor deze waarderingen beschikbaar zijn, lager. De respons op de vragenlijst was 86,7%. Tabel 3.8 geeft de omvang en foutmarge (met een betrouwbaarheid van 95%) weer van de diverse databronnen uit de dataverzameling. Een foutmarge van 7% met een betrouwbaarheidspercentage van 95% betekent dat als we vinden dat 60% van de locaties met een 'voldoende' werd gewaardeerd op een van de standaarden uit dit onderzoek, we met een zekerheid van 95% weten dat het werkelijke aantal waarderingen 'voldoende' op deze standaard in de populatie als geheel tussen de 53% en de 67% ligt.

Tabel 3.8: Steekproefgrootte en foutmarge, uitgesplitst naar databron

	n	%	Foutmarge (%)
Standaarden	195	100,0	6,9
Kwaliteitsaspecten	186	95,4	7,0
Vragenlijst	169	86,7	7,4

3.3 Dataverzameling en aanvullende bronnen

Op elk van de 195 voorscholen is de kwaliteit van de voorschoolse educatie gewaardeerd door een inspecteur. Alle deelnemende inspecteurs (35 in totaal) hadden ervaring met het waarderingskader voor- en vroegschoolse educatie en hebben aanvullend instructie gekregen over de waardering van de kwaliteitsaspecten.

De waardering van de standaarden en de kwaliteitsaspecten gebeurde via observaties en gesprekken met ouders, medewerkers en directie en indien mogelijk beoordeling van relevante documenten. Hiervoor zijn de instrumenten uit 2019 hergebruikt. Alle voorscholen kregen een waardering op acht standaarden conform het waarderingskader voorschoolse educatie 2021 (Inspectie van het Onderwijs, 2022), zie Tabel 3.1. Daarnaast zijn 38 verdiepende kwaliteitsaspecten op vijf van deze acht standaarden uitgewerkt, zie Tabel 3.2 en Tabel 3.4.

Voorafgaand aan de bezoeken door de inspecteurs zijn de deelnemende voorscholen gevraagd om een vragenlijst in te vullen. Deze vragenlijst bevatte vragen over diverse organisatiekenmerken (zie Tabel 3.3) en de maatschappelijke ontwikkelingen rondom de coronapandemie en het personeelstekort. De vragenlijst is toegevoegd in Bijlage I van dit technisch rapport.

Naast de dataverzameling voor dit specifieke onderzoek zijn diverse aanvullende informatiebronnen gebruikt om de omgevingskenmerken en het aantal kindplaatsen van de voorscholen te bepalen. Deze bronnen zijn per kenmerk weergegeven in Tabel 3.9.

Tabel 3.9: Aanvullende bronnen

	Bron
Onderwijsachterstandenbudget	OCW
Budget per doelgroepkind	OCW + gemeentevragenlijst LEA/vve*
Inwonertal	CBS open data
Omgevingsadressendichtheid	CBS open data
Mate van stedelijkheid	CBS open data
Aantal inwoners per km ²	CBS open data
Sociaal-economische status op wijkniveau	CBS open data
Houdergrootte	LRK**
Aantal kindplaatsen	LRK**

* De gemeentevragenlijst LEA/vve wordt jaarlijks uitgezet door de inspectie onder alle gemeenten.

** LRK (Landelijk Register Kinderopvang) is het systeem waarin gemeenten het toezicht op de kinderopvang registreren.

3.4 Methodiek schaalconstructie kwaliteit, leiderschapskwaliteit en vve-verbetercultuur

De proceskwaliteit van voorschoolse educatie, leiderschapskwaliteit, vve-verbetercultuur, de invloed van de coronapandemie en het personeelstekort zijn met schalen gemeten die bestonden uit meerdere items. Ter reductie van de data is met principale componentenanalyse (PCA) bekeken of het mogelijk was de losse items behorend bij elk onderwerp samen te voegen tot betrouwbare schalen. Voor elke itemset is de screeplot bekeken om te bepalen hoeveel componenten met een eigenwaarde hoger dan 1 boven de knik lagen en zijn de componentladingen voor deze componenten berekend. Om de betrouwbaarheid van de resulterende schalen te bepalen, is voor elke schaal Guttman's lambda-2 berekend.

Voor zowel leiderschapskwaliteit als vve-verbetercultuur waren twee databronnen beschikbaar: de waarderingen van de inspecteurs op de

kwaliteitsaspecten KA1 en KA2, en de reacties van de leidinggevenden op de stellingen in de vragenlijst. Omdat er bij de vragenlijst meer ontbrekende antwoorden waren, is er net als in 2019 voor gekozen om alleen de waarderings van de inspecteurs op de kwaliteitsaspecten te gebruiken. De antwoorden op de stellingen over leiderschapskwaliteit en vve-verbetercultuur zullen daarom niet verder besproken worden in dit rapport.

Voor de principale componentenanalyse en de berekening van de resulterende schalen is de vierpuntsschaal waarop de kwaliteitsaspecten beoordeeld zijn door de inspecteurs als volgt gekoppeld aan numerieke waarden: *Noodzakelijk verbeterpunt = 1, Wenselijk verbeterpunt = 2, Voldoende = 3, Voorbeeld voor anderen = 4*. De vijfpuntsschaal waarop de stellingen over de coronapandemie en het personeelstekort zijn beantwoord door de leidinggevenden, is als volgt gekoppeld aan numerieke waarden: *Zeer mee oneens = 1, Mee oneens = 2, Niet mee eens/niet mee oneens = 3, Mee eens = 4, Zeer mee eens = 5*.

3.5 Databewerking en methodiek regressieanalyses kwaliteit voorschoolse educatie

Om inzicht te krijgen in de factoren die samenhangen met de kwaliteitsverschillen tussen voorscholen, zijn voor voorscholen met een score op de kwaliteitsmaten OP1/OP3 en OP6 regressieanalyses gedaan. Voorafgaand aan deze analyses is de dataset gecontroleerd op een aantal punten en moesten een aantal onafhankelijke variabelen verwijderd worden. Het gaat om de volgende controles:

- De aanwezigheid van variabelen met een hoog percentage missings (> 20%). Omdat voor de analyses alle voorscholen met missende waarden op één of meer van de onafhankelijke variabelen moeten worden verwijderd, zorgen variabelen met een hoog percentage missings voor een te groot dataverlies. Om deze reden zijn drie variabelen niet opgenomen in de regressieanalyses, namelijk: het aantal doelgroepkinderen in de groepen met voorschoolse educatie, het aantal pedagogisch medewerkers dat scholing heeft gevolgd en het aantal uren per jaar dat pedagogisch beleidsmedewerkers worden ingezet.
- De aanwezigheid van (te hoge) multicollineariteit. Wanneer onafhankelijke variabelen onderling te sterk samenhangen, zijn de uitkomsten van de regressieanalyse niet betrouwbaar. Om dit te bepalen is er een correlatiematrix van alle onafhankelijke variabelen berekend en is van alle variabelen de Variance Inflation Factor (VIF) bepaald. Variabelen met een VIF hoger dan 10 hebben een te hoge correlatie met een of meer andere variabelen (Myers, 1990). Op grond van de correlatiematrix en de initiële VIF in een model met alle variabelen zijn één voor één de sterkst correlerende variabelen verwijderd. Hierbij is rekening gehouden met het behoud van een uiteindelijke set variabelen die zoveel mogelijk van de oorspronkelijk bedoelde informatie bevat. Om deze reden zijn vijf variabelen verwijderd, namelijk:
  - Inwonertal, omgevingsadressendichtheid en stedelijkheid. Deze variabelen hangen onderling sterk samen, net als met het aantal inwoners per km², onderwijsachterstandenbudget en onderwijsachterstandenbudget per doelgroepkind. Door de laatstgenoemde twee variabelen te behouden, wordt recht gedaan aan het belang van het onderwijsachterstandenbudget. Door inwoners per km² te behouden, blijven zowel elementen

- van het aantal inwoners als van de spreiding van deze inwoners die opgenomen is in omgevingsadressendichtheid en stedelijkheid, behouden.
- Proportie pedagogisch medewerkers nog in opleiding en proportie medewerkers met MBO3-diploma. De proporties per opleidingsniveau (nog in opleiding, MBO3, MBO4, HBO en WO) zijn berekend door het aantal pedagogisch medewerkers met het betreffende niveau te delen door het totaal aantal pedagogisch medewerkers dat werkzaam is op de locatie. Door deze berekening krijgen de resulterende variabelen onderling een perfecte correlatie. Door twee variabelen te verwijderen, is de onderlinge correlatie tussen de resterende variabelen verminderd naar een acceptabel niveau (VIF-waarden < 2). Omdat de proportie HBO-opgeleiden in het onderzoek van 2019 een significant verband vertoonde met de kwaliteit, is ervoor gekozen om HBO en het eerstvolgende opleidingsniveau, MBO4, te behouden.
  - Na het verwijderen van alle locaties die op de overgebleven variabelen één of meer missings hadden, was de proportie pedagogisch medewerkers met WO-opleiding voor alle overgebleven locaties nul, daarom is ook deze variabele verwijderd.

Doordat er ook na bovenstaande aanpassingen nog steeds locaties zijn met één of meer missings, is het aantal locaties dat kan worden gebruikt in de regressieanalyses lager dan in de totale set: de resterende dataset bevat 127 voorscholen. De foutmarge wordt hierdoor ook groter: 8,6%.

De regressieanalyses zijn voor beide kwaliteitsmaten uitgevoerd in vier stappen:

1. In de eerste stap werd het nulmodel berekend, waarin als enige voorspeller het intercept, ofwel het gemiddelde van de afhankelijke variabele was opgenomen.
2. In de tweede stap werden de omgevingskenmerken opgenomen, omdat deze voor elke locatie in de basis aanwezig zijn. Als deze omgevingskenmerken een significante samenhang vertonen met de kwaliteitsmaat, willen we weten welke invloed de andere variabelen hebben in combinatie met deze kenmerken. Als deze kenmerken geen significante samenhang vertonen, kunnen ze worden weggelaten uit het model. We toetsen dit door middel van de F-toets, die bepaalt of het model een significante verbetering is t.o.v. het nulmodel. Vormen de omgevingskenmerken wel een significante verbetering, dan vormen ze de basis voor de volgende stap.
3. In de derde stap worden de variabelen rondom maatschappelijke ontwikkelingen opgenomen. Dit zijn weliswaar geen vaste omgevingskenmerken, maar ze zijn ook niet beïnvloedbaar door de locaties. Ook deze stap wordt getoetst en de variabelen worden alleen meegenomen naar de volgende stap als ze een significante verbetering van het model betekenen t.o.v. van het voorgaande beste model.
4. Als laatste worden de organisatiekenmerken opgenomen, en wordt wederom getoetst of de toevoeging van deze variabelen een significante verbetering van het model t.o.v. het voorgaande beste model betekent. Op deze manier kunnen we inzicht krijgen in de samenhang tussen de beïnvloedbare organisatiekenmerken en de kwaliteitsmaten, in de

context van eventuele relevante omgevingskenmerken en maatschappelijke ontwikkelingen.

Tabel 3.10 laat de onder operationalisaties genoemde kenmerken zien met de bijbehorende in de regressie opgenomen variabelen, geordend naar bovengenoemde stappen (1: omgevingskenmerken, 2: maatschappelijke ontwikkelingen, 3: organisatiekenmerken, hier onderverdeeld in drie subgroepen die gezamenlijk in de modellen zijn opgenomen).

Tabel 3.10: Kenmerken en bijbehorende regressievariabelen in finale set

	Kenmerk (zie operationalisatie)	Variabelenaam in regressietabellen
Omgeving	Houdergrootte	Houdergrootte
	Onderwijsachterstandenbudget (OAB)	Onderwijsachterstandenbudget (gemeente)
	Budget per doelgroepkind	OAB per doelgroepkind (gemeente)
	Aantal inwoners per km ²	Aantal inwoners per km ² (gemeente)
	Sociaal-economische status op wijkniveau	Sociaal-economische status (wijk)
Maatschappij	Personeelstekort	Personeelstekort: minder groepen
		Personeelstekort: onbevoegde pm'er
		Personeelstekort: pm'er zonder certificering
		Personeelstekort: kwaliteitsdoelen niet behaald
	Coronapandemie	Gevolgen coronapandemie
Organisatie: voorschool	Aantal groepen met ve	Aantal groepen
	Onderdeel integraal kindcentrum (IKC)	Onderdeel IKC
	Vormgeving ve voor doelgroepkinderen	Doelgroepkinderen zelfde locatie
		Doelgroepkinderen zelfde groep
	Vaste pedagogisch medewerkers	Vaste pm'ers
	Taakuren pedagogisch medewerkers	Taakuren pm'ers
	Taken pedagogisch beleidsmedewerker	Taak pbm'er: als pm'er
		Taak pbm'er: coaching
		Taak pbm'er: schrijven beleidsplan
		Taak pbm'er: kwaliteitsbewaking
		Taak pbm'er: overig
	Warme overdracht	Warme overdracht doelgroepkinderen
	Groepsopbouw	Groepsopbouw: horizontale groepen vs. rest
Aantal kindplaatsen	Aantal kindplaatsen (LRK)	
Organisatie: leiding	Leiderschapskwaliteit	Leiderschapskwaliteit: algemeen
		Leiderschapskwaliteit: doelgerichtheid
	Vve-verbetercultuur	Vve-verbetercultuur
	Opleidingsniveau	Opleidingsniveau leidinggevende
	Scholing voorschoolse educatie	Vve-scholing leidinggevende
		Vve-scholing leidinggevende in afgelopen 3 jaar
	Ervaring	Jaren ervaring als leidinggevende in ko
	Jaren ervaring als leidinggevende in ve	
Organisatie: pedagogisch medewerkers	Aantal jaar ervaring kinderopvang	Ervaring pm'ers
	Aantal jaar ervaring voorschoolse educatie	Ve-ervaring pm'ers
	Scholing voorschoolse educatie	Scholing pm'ers
	Opleidingsniveau	Proportie pm'ers met MBO4
	Opleidingsniveau	Proportie pm'ers met HBO

4 Resultaten

Dit hoofdstuk bestaat uit verschillende onderdelen. Allereerst worden de beschrijvende statistieken van alle onafhankelijke variabelen besproken: de omgevingskenmerken, organisatiekenmerken, en maatschappelijke ontwikkelingen. Vervolgens wordt de schaalconstructie voor de kwaliteit voorschoolse educatie, leiderschapskwaliteit, vve-verbetercultuur en de maatschappelijke ontwikkelingen besproken. Tenslotte worden de gegevens besproken die direct bijdragen aan de beantwoording van de deelvragen: de beschrijvende statistieken van de standaarden en onderliggende kwaliteitsaspecten voor deelvraag 1, en de onderlinge verschillen in kwaliteit, verklarende analyses van kwaliteitsverschillen en verschillen in kwaliteit tussen 2019 en 2022 voor deelvraag 2.

4.1 Beschrijvende statistieken omgevingskenmerken

De omgevingskenmerken van de steekproef zijn weergegeven in Tabel 4.1 en Tabel 4.2. De n voor het onderwijsachterstandenbudget per doelgroepkind is lager door ontbrekende gegevens in de gemeentevragenlijst LEA/vve.

Tabel 4.1: Omgevingskenmerken steekproef (continue variabelen)

	Gem.	SD	Mediaan	Min.	Max.	n
OAB	7.846.061	15.186.891	1.775.171	64.000	55.763.571	195
OAB per doelgroepkind	12.722	6.173	12.015	2.342	27.904	173
Inwonertal	157.476	232.325	60.898	10.425	882.633	195
Inwoners per km2	1.581	1.687	849	93	6.712	195
OAD	1.913	1.510	1.576	262	6.142	195
SES	0,0	0,2	0	-1	1	195
Houdergrootte	104,8	147,3	41	1	573	195

OAB = onderwijsachterstandenbudget in euro's, OAD = omgevingsadressendichtheid, SES = sociaal-economische status

Tabel 4.2: Omgevingskenmerken steekproef (categorische variabele)

	Totaal	
	%	n
Zeer sterk stedelijk	23,1	45
Sterk stedelijk	29,7	58
Matig stedelijk	14,9	29
Weinig stedelijk	22,6	44
Niet stedelijk	9,7	19
Totaal		195

4.2 Beschrijvende statistieken organisatiekenmerken

De beschrijvende statistieken van alle organisatiekenmerken afkomstig uit de vragenlijsten en het LRK (aantal kindplaatsen) zijn weergegeven in Tabel 4.3 tot en met Tabel 4.9.

Er zijn een aantal oorzaken voor de verschillen in de totale n tussen de diverse kenmerken. Allereerst zijn sommige vragen overgeslagen door de invullers. Daarnaast heeft er een controle plaatsgevonden op de ingevulde teksten in het toelichtingenvak. Als hieruit bleek dat een (deel van) de vragen niet betrouwbaar ingevuld konden zijn, zijn de antwoorden op deze vragen verwijderd. Een voorbeeld hiervan is wanneer de invuller aangaf ten tijde van de coronapandemie nog niet werkzaam te zijn geweest op de locatie en geen navraag te kunnen doen naar de gevolgen van de coronapandemie. Een laatste oorzaak is dat voor een aantal variabelen uitbijters zijn verwijderd. Dit is gebeurd wanneer de ingevulde waarde dusdanig hoog was, dat de invuller de vraag waarschijnlijk heeft beantwoord op het niveau van de houder, in plaats van op het niveau van de locatie. Voorbeelden zijn gevallen waarin een leidinggevende aangaf dat er 40 groepen met voorschoolse educatie waren, of 400 doelgroepkinderen in de groepen met voorschoolse educatie. Tabel 4.10 laat zien voor welke variabelen uitbijters zijn verwijderd, welke grenswaarden hiervoor zijn gebruikt en hoeveel datapunten hierbij verwijderd zijn.

Tabel 4.3: Organisatiekenmerken: continue variabelen

	Gem.	SD	Mediaan	Min.	Max.	n
Aantal kindplaatsen (LRK)	33,7	22,4	30	13	132	195
Totaal aantal groepen met voorschoolse educatie	1,7	1,3	1	1	8	163
Totaal aantal kinderen in de groepen met voorschoolse educatie	26,0	16,0	21	1	86	157
Totaal aantal doelgroepkinderen in de groepen met voorschoolse educatie	9,0	7,4	7	0	36	156
Hoeveel pedagogisch medewerkers zijn werkzaam op de voorschool?	4,6	3,6	3	1	24	165
Hoeveel pedagogisch medewerkers hebben scholing gevolgd	3,8	3,6	3	1	24	147
Hoeveel uur per jaar zet u een of meer pedagogisch beleidsmedewerkers in op de voorschool?	319,6	419,4	112	1	1.600	131

Eén voorschool gaf in de vragenlijst aan 0 doelgroepkinderen te hebben. Dit kan te maken hebben met tussentijds verloop op de locatie. Omdat op het moment van werving wel minimaal één doelgroepkind op de locatie heeft gezeten, is de voorschool behouden in het onderzoek.

Tabel 4.4: Organisatiekenmerken: dichotome variabelen (% ja/nee)

	Ja	Nee	Totaal
Maakt uw voorschool deel uit van een kindcentrum waarin ook basisscholen zijn gevestigd?	63,3	36,7	169
Volgen de doelgroepkinderen alle dagdelen op dezelfde locatie?	94,7	5,3	169
Zitten doelgroepkinderen de hele week in dezelfde groepssamenstelling?	38,5	61,5	169
Hebben doelgroepkinderen de hele week te maken met dezelfde vaste pedagogisch medewerkers?	88,8	11,2	169
Is voorzien in aanvullende taakuren voor de pedagogisch medewerkers (naast de tijd dat ze op de groep staan)?	94,7	5,3	169
Hebben een of meer pedagogisch medewerkers in de afgelopen twee jaar scholing gevolgd?	92,9	7,1	169
Heeft u VVE-gerelateerde scholing genoten?	63,3	36,7	169
Heeft u de VVE-gerelateerde scholing genoten in de laatste drie jaar?	61,7	38,3	107

Tabel 4.5: Organisatiekenmerken: ervaring pedagogisch medewerkers (in percentages)

	0 -2 jaar	2 -5 jaar	5 -10 jaar	10 jaar of meer	Totaal
Wat is het gemiddelde aantal jaren ervaring in de kinderopvang van de pedagogisch medewerkers die voor de voorschools...	1,2	10,1	34,9	53,8	169
Wat is het gemiddelde aantal jaren ervaring in de voorschoolse educatie van de pedagogisch medewerkers?	6,5	30,2	35,5	27,8	169

Tabel 4.6: Organisatiekenmerken: taken pedagogisch beleidsmedewerkers (meerdere antwoorden mogelijk)

	Percentage gekozen
Werkt als pedagogisch medewerker op de groep	21,0
Coaching van pedagogisch medewerkers	80,8
Schrijven pedagogisch beleidsplan	62,3
Kwaliteitsbewaking	89,2
Overig, namelijk	41,3
Totaal n	167

Tabel 4.7: Organisatiekenmerken: proporties opleidingsniveau medewerkers

	Gem.	SD	Mediaan	Min.	Max.	n
Proportie nog in opleiding	0,03	0,08	0,00	0,00	0,40	168
Proportie MBO3	0,33	0,32	0,33	0,00	1,00	168
Proportie MBO4	0,44	0,33	0,50	0,00	1,00	168
Proportie HBO	0,16	0,23	0,00	0,00	1,00	168
Proportie WO	0,01	0,08	0,00	0,00	1,00	168

De proporties zijn berekend door per locatie voor elk opleidingsniveau het aantal pedagogisch medewerkers met het betreffende niveau te delen door het totaal aantal pedagogisch medewerkers dat werkzaam is op de locatie.

Tabel 4.8: Organisatiekenmerken: opleidingsniveau leidinggevende

	%
Maximaal MBO 3	2,4
MBO 4	10,1
HBO	79,3
Minimaal WO	8,3
Totaal	169,0

Tabel 4.9: Organisatiekenmerken: opbouw groepen

	%
Horizontale groepen (alleen peuters)	91,1
Verticale groepen (0-4 jaar)	3,6
Zowel horizontale als verticale groepen	5,3
Totaal	169

Tabel 4.10: Grenswaarden en verwijderde datapunten voor variabelen met uitbijters

	Grenswaarde	Aantal verwijderde datapunten
Totaal aantal groepen met voorschoolse educatie	> 10	2
Totaal aantal kinderen in de groepen met voorschoolse educatie	> 100	7
Totaal aantal doelgroepkinderen in de groepen met voorschoolse educatie	> 30 en totaal aantal kinderen > 100	4
Hoeveel pedagogisch medewerkers zijn werkzaam op de voorschool?	> 30	2
Hoeveel pedagogisch medewerkers hebben scholing gevolgd	> 30	1

4.3

Beschrijvende statistieken leiderschapskwaliteit en vve-verbetercultuur

Zes kwaliteitsaspecten gebaseerd op KA1 en KA2 zijn gericht op leiderschapskwaliteit. Tabel 4.11 laat de waarderingen van de inspecteurs op deze kwaliteitsaspecten zien in percentages.

Tabel 4.11: Waarderingen op kwaliteitsaspecten op het gebied van leiderschapkwaliteit in percentages

	1	2	3	4	Totaal
Leiding heeft duidelijke doelen op het gebied van voorschoolse educatie gesteld	6,5	19,4	68,3	5,9	186
Leiding evalueert de doelstellingen m b t voorschoolse educatie	3,8	19,4	71,0	5,9	186
Leiding neemt op basis van evaluaties van doelen planmatig en doelgericht maatregelen ter verbetering	3,8	21,5	68,3	6,5	186
Leiding werkt aan de voortdurende verbetering van professionaliteit	0,5	4,8	78,0	16,7	186
Leiding vertoont leiderschap en kwaliteitsbewustzijn	0,5	7,5	76,9	15,1	186
Er wordt gehandeld vanuit een duidelijke verantwoordelijkheidsverdeling	1,6	3,8	79,0	15,6	186

1 = Noodzakelijk verbeterpunt, 2 = Wenselijk verbeterpunt, 3 = Voldoende, 4 = Voorbeeld voor anderen

De waarderingen van de inspecteurs op de resterende vier kwaliteitsaspecten gericht op vve-verbetercultuur (alle vier gebaseerd op KA2) zijn weergegeven in Tabel 4.12, ook hier in percentages.

Tabel 4.12: Waarderingen op kwaliteitsaspecten op het gebied van vve-verbetercultuur in percentages

	1	2	3	4	Totaal
Er is een grote bereidheid om gezamenlijk de voorschoolse educatie te verbeteren	0,5	3,8	72,0	23,7	186
Het beleid op het gebied van voorschoolse educatie wordt breed gedragen	0,5	7,6	76,8	15,1	185
Binnen het team wordt aan intervisie gedaan	0,5	33,3	58,6	7,5	186
Er wordt gewerkt vanuit een transparante en integere cultuur	0,5	1,6	77,8	20,0	185

1 = Noodzakelijk verbeterpunt, 2 = Wenselijk verbeterpunt, 3 = Voldoende, 4 = Voorbeeld voor anderen

4.4 Beschrijvende statistieken maatschappelijke ontwikkelingen

Om de invloed van de maatschappelijke ontwikkelingen rondom personeelstekort te bepalen, hebben de leidinggevendenden van de deelnemende locaties in de vragenlijst hun mening gegeven over vier stellingen. Tabel 4.13 geeft de beantwoording van deze stellingen weer in percentages.

Tabel 4.13: Antwoorden op stellingen over de invloed van het personeelstekort in percentages

	Zeer mee oneens	Mee oneens	Niet mee eens/niet mee oneens	Mee eens	Zeer mee eens	Totaal
Wij hebben af en toe groepen niet kunnen draaien, omdat wij door het personeelstekort onvoldoende pedagogisch medewer...	29,2	31,5	7,7	26,2	5,4	168
Wij hebben (nog) onbevoegde pedagogisch medewerkers ingezet om de groepen te kunnen draaien	45,2	36,3	6,5	11,3	0,6	168
Wij hebben (nog) niet gecertificeerde pedagogisch medewerkers ingezet om de groepen te kunnen draaien	28,0	31,0	8,3	31,0	1,8	168
Door het personeelstekort hebben wij niet de kwaliteitsdoelen kunnen behalen die wij zouden willen	20,2	40,5	19,0	16,7	3,6	168

Om de invloed van de maatschappelijke ontwikkelingen rondom de coronapandemie te bepalen, hebben de leidinggevenden van de deelnemende locaties in de vragenlijst hun mening gegeven over vier stellingen. Tabel 4.14 geeft de beantwoording van deze stellingen weer in percentages.

Tabel 4.14: Antwoorden op stellingen over de invloed van de coronapandemie in percentages

	Zeer mee oneens	Mee oneens	Niet mee eens/niet mee oneens	Mee eens	Zeer mee eens	Totaal
Wij hebben minder doelgroepkinderen opgevangen, omdat pedagogisch medewerkers niet konden werken door corona	41,3	41,3	7,2	9,6	0,6	167
Door corona hebben wij niet de kwaliteitsdoelen kunnen behalen die wij zouden willen	10,2	23,4	28,1	34,7	3,6	167
Sinds corona zien we grotere achterstanden bij doelgroepkinderen die bij ons beginnen	6,0	13,2	34,7	37,1	9,0	167
Door corona lukt het ons minder goed achterstanden bij doelgroepkinderen in te lopen voor ze naar de basisschool gaan	9,0	23,5	35,5	29,5	2,4	166

4.5 Schaalconstructie kwaliteit, leiderschapskwaliteit, vve-verbetercultuur en maatschappelijke ontwikkelingen

Zoals besproken in Hoofdstuk 3 is voor de kwaliteit van voorschoolse educatie, leiderschapskwaliteit, vve-verbetercultuur en de maatschappelijke ontwikkelingen met behulp van principale componentenanalyse bepaald of het mogelijk was de grotere itemsets te reduceren tot één of meer samenhangende maten. Elk van deze schalen wordt hieronder besproken.

4.5.1 Kwaliteit voorschoolse educatie

In 2019 was het mogelijk om de kwaliteitsaspecten samen te voegen tot één valide en betrouwbare maat. De principale componentenanalyse wijst uit dat dit in het huidige onderzoek niet de beste optie is: de constructie van twee aparte schalen is beter passend bij de data. De screeplot liet zien dat er twee componenten met een eigenwaarde hoger dan 1 boven de knik lagen. De componentladingen voor beide schalen (geroteerde oplossing met Varimax rotatie) zijn weergegeven in Tabel 4.15. De totale verklaarde variantie van beide schalen is 45,9%. Deze schalen komen overeen met de onderliggende standaarden uit het waarderingskader: Component 1 bestaat uit de kwaliteitsaspecten gebaseerd op OP1 (aanbod) en OP3 (pedagogisch-educatief handelen), en Component 2 bestaat uit de kwaliteitsaspecten gebaseerd op OP6 (samenwerking).

Tabel 4.15: Componentladingen schalen kwaliteitsmaat

	Component 1	Component 2
Het activiteiten aanbod gericht op de vier ontwikkelingsgebieden is voldoende dekkend	0,43	
Het aanbod klimt op in moeilijkheidsgraad en er wordt gedifferentieerd	0,57	
De inrichting van de ruimte is aantrekkelijk uitdagend en spel en taal uitlokkend	0,46	
Het pedagogisch handelen van de pedagogisch medewerkers is respectvol	0,69	
De pedagogisch medewerkers structureren en hanteren duidelijke pedagogische gedragsgrenzen	0,70	
De pedagogisch medewerkers stimuleren de sociale vaardigheden en de persoonlijke competenties van de kinderen	0,77	
De pedagogisch medewerkers bevorderen de zelfstandigheid en tonen respect voor de autonomie van het kind	0,71	
Er worden structureel de hele dag effectieve en gerichte activiteiten voor de taalontwikkeling uitgevoerd	0,75	
De pedagogisch medewerkers bevorderen de interactie met en tussen kinderen	0,62	
De pedagogisch medewerkers stimuleren actieve betrokkenheid van de kinderen en verrijken het spelen en werken	0,77	
De pedagogisch medewerkers bevorderen de ontwikkeling van aanpakgedrag strategieën bij de kinderen	0,66	
Het gedrag van de pedagogisch medewerkers met de kinderen is responsief	0,70	
De pedagogisch medewerkers stemmen de activiteiten af op verschillen in de ontwikkeling van de individuele kinderen	0,68	
De pedagogisch medewerkers geven feedback op het proces	0,60	
Gericht vve ouderbeleid		0,48
Ouders zijn vooraf adequaat geïnformeerd door de voor cq vroegschool		0,49
Intake		0,55
Participatie in vve activiteiten in de voor of vroegschool		0,43
Stimuleren om thuis ontwikkelingsstimulerende activiteiten te doen		0,48
Informereren over de ontwikkeling van hun kind		0,41
Rekening houden met de thuistaal		0,62
Er is vve coördinatie tussen de voor en vroegschool		0,73
Er is concreet beleid om zoveel mogelijk kinderen te laten doorstromen naar een vroegschool		0,74
De voorschool zorgen voor een warme overdracht		0,68
Het aanbod van de voor en vroegschool is op elkaar afgestemd		0,81
Het pedagogisch klimaat en het educatief handelen van de voor en vroegschool is op elkaar afgestemd		0,81
De manier om met ouders om te gaan op de voor en vroegschool is op elkaar afgestemd		0,79

Tabel 4.15: Componentladingen schalen kwaliteitsmaat

De interne begeleiding en zorg zijn op de voor en vroegschool op elkaar afgestemd		0,76
---	--	------

De aanwezigheid van twee subsets binnen de kwaliteitsaspecten wordt bevestigd wanneer we de volledige correlatiematrix (hier niet weergegeven) bekijken. De verdiepende kwaliteitsaspecten van OP1 en OP3 vertonen onderling vrijwel allemaal een significante correlatie, er zijn in totaal drie verbanden die niet significant zijn binnen deze set. Deze zijn alle drie verbonden aan het kwaliteitsaspect 'Het activiteitenaanbod gericht op de vier ontwikkelingsgebieden is voldoende dekkend'. De samenhang van dit item met de items 'De pedagogisch medewerkers bevorderen de interactie met en tussen kinderen', 'De pedagogisch medewerkers bevorderen de ontwikkeling van aanpakgedrag strategieën bij de kinderen' en 'De pedagogisch medewerkers geven feedback op het proces' is niet significant. Voor de kwaliteitsaspecten binnen OP6 geldt hetzelfde: slechts één verband, tussen 'Informereren over de ontwikkeling van hun kind' en 'Het pedagogisch klimaat en het educatief handelen van de voor en vroegschool is op elkaar afgestemd' is niet significant.

Wanneer we kijken naar verbanden tussen kwaliteitsaspecten op OP1/OP3 enerzijds en OP6 anderzijds, zien we dat het merendeel juist geen significante correlatie vertoont. Ook de samenhang met de waarderingen op de standaarden verschilt tussen kwaliteitsmaat OP1/OP3 en kwaliteitsmaat OP6: de kwaliteitsmaat OP6 vertoont een significante samenhang met elk van de 8 standaarden, terwijl de kwaliteitsmaat OP1/OP3 geen significante samenhang vertoont met KA3 en OP6. We concluderen dat de constructie van twee subschalen het meest recht doet aan de data.

Guttman's lambda-2 voor de schaal OP1/OP3 is 0,91 en Guttman's lambda-2 voor de schaal OP6 is 0,90. De betrouwbaarheid van beide schalen is daarmee ruim voldoende. Gecombineerd met de resultaten uit de principale componentenanalyse kunnen we concluderen dat het mogelijk is de afzonderlijke items van de twee schalen samen te voegen tot twee maten die de kwaliteit op de voorscholen representeren.

Van deze schalen zijn twee maten gemaakt door voor elke schaal de gemiddelde score op de betreffende kwaliteitsaspecten voor elke locatie te berekenen. Deze aparte maten voor OP1/OP3 en OP6 zullen worden gebruikt voor de verklarende analyses van de kwaliteit van voorschoolse educatie in 2022. De beschrijvende statistieken van de twee kwaliteitsmaten zijn weergegeven in Tabel 4.16. Wanneer een locatie voor een of meer van de kwaliteitsaspecten geen waardering had gekregen, is er geen schaalscore berekend.

Tabel 4.16: Beschrijvende statistieken kwaliteitsmaten OP1/OP3 en OP6

	Gem.	SD	Mediaan	Min.	Max.	n
Kwaliteitsmaat OP1/OP3	2,9	0,4	2,9	1,0	4,0	178
Kwaliteitsmaat OP6	2,8	0,4	2,7	1,0	4,0	178

Met de aparte maten OP1/OP3 en OP6 kan geen vergelijking worden gemaakt met de gegevens van 2019, omdat in 2019 wel sprake was van één kwaliteitsmaat. Om toch inzicht te krijgen in eventuele verschillen, is ervoor gekozen om voor 2022 ook één totaalmaat te berekenen, met het gemiddelde

van de scores op alle kwaliteitsaspecten van OP1, OP3 en OP6. De totaalmaat van 2019 was gewogen naar de componentladingen van de toenmalige principale componentenanalyse. Deze weging betekent dat sommige kwaliteitsaspecten een grotere bijdrage leveren aan de totale maat dan andere. Dit bemoeilijkt een rechtstreekse vergelijking tussen 2019 en 2022. Daarom is de kwaliteitsmaat voor 2019 herberekend op dezelfde wijze als de totale maat van 2022, zonder weging. Voor beide maten geldt wederom dat wanneer een locatie voor een of meerdere kwaliteitsaspecten geen waardering had gekregen, deze locatie geen score krijgt op de totale maat. Tabel 4.17 laat de beschrijvende statistieken van beide maten zien.

Tabel 4.17: Beschrijvende statistieken totale kwaliteitsmaat 2019 en 2022

	Gem.	SD	Mediaan	Min.	Max.	n
Kwaliteitsmaat totaal 2019	2,9	0,4	2,9	1,7	3,9	200
Kwaliteitsmaat totaal 2022	2,8	0,3	2,8	1,0	4,0	178

4.5.1.1 Mogelijke verklaringen voor andere structuur kwaliteitsmaat t.o.v. 2019

Hoewel in het themaonderzoek van 2019 exact dezelfde onderliggende kwaliteitsaspecten zijn gebruikt om de kwaliteitsmaat te construeren, zien we dat in de huidige dataverzameling een ander patroon in de data naar voren komt. We hebben diverse mogelijke oorzaken voor dit verschil overwogen en waar mogelijk getoetst. Deze mogelijke oorzaken worden hieronder kort uiteengezet:

- Een mogelijke invloed van de gevolgen van de coronapandemie of het personeelstekort die een andere uitwerking heeft op de kwaliteitsaspecten OP1/OP3 versus OP6: op basis van de in dit onderzoek verzamelde gegevens zien we geen verschil in het verband tussen deze maatschappelijke ontwikkelingen en de twee aparte kwaliteitsmaten. We kunnen echter niet uitsluiten dat dit van invloed is geweest, aangezien we alleen de antwoorden op de stellingen over deze maatschappelijke ontwikkelingen tot onze beschikking hebben.
- Eventuele verschillen op het niveau van de inspecteurs: als er in 2022 meer verschillende inspecteurs hadden bijgedragen aan het onderzoek, zou dit mogelijk hebben kunnen leiden tot meer variabiliteit in de waarderingen. Dit is echter niet het geval: in 2022 werkten 35 inspecteurs mee, in 2019 waren dat er 48. Van de 35 inspecteurs die in 2022 meewerkten, waren 20 inspecteurs ook in 2019 betrokken. Zij voerden in totaal 115 onderzoeken uit. De resterende 15 inspecteurs die dit jaar voor het eerst bijdroegen, voerden gezamenlijk 80 onderzoeken uit. We constateren geen significant verschil op kwaliteitsmaat OP1/OP3, kwaliteitsmaat OP6 of de totale kwaliteitsmaat tussen deze twee groepen inspecteurs met en zonder ervaring in 2019.
- Een mogelijke verklaring die we niet kunnen toetsen, is eventuele invloed van de variabiliteit in doelgroepdefinities. Deze definities verschillen zowel tussen gemeenten als over de jaren. In 2019 en 2022 waren locaties uit respectievelijk 136 en 124 gemeenten betrokken, hiervan waren maar 11 gemeenten in beide jaren betrokken. Een deel van deze gemeenten heeft mogelijk in de tussentijd een nieuwe doelgroepdefinitie opgesteld. Dit betekent dat de doelgroepdefinities en daarmee de aantallen doelgroepkinderen op de betrokken locaties, anders kunnen zijn geweest tussen 2019 en 2022. Omdat alleen voorscholen met doelgroepkinderen geselecteerd zijn voor dit onderzoek, is het mogelijk

dat de onderzoekspopulaties ondanks zorgvuldige steekproeftrekking toch van elkaar afwijken, waardoor de meting van de kwaliteitsaspecten ook anders heeft uitgepakt.

4.5.2 *Leiderschapskwaliteit*

De principale componentenanalyse wijst uit dat de kwaliteitsaspecten gericht op leiderschapskwaliteit net als in 2019 kunnen worden gerepresenteerd door twee schalen. De screeplot liet zien dat er twee componenten met een eigenwaarde hoger dan 1 boven de knik lagen. De componentladingen voor beide schalen (geroteerde oplossing met Varimax rotatie) zijn weergegeven in Tabel 4.18. De totale verklaarde variantie van beide schalen samen is 77,7%. Net zoals in 2019 kunnen we deze schalen inhoudelijk duiden als 'Leiderschapskwaliteit: doelgerichtheid' (Component 1) en 'Leiderschapskwaliteit: algemeen' (Component 2). Guttman's lambda-2 voor de schaal 'Leiderschapskwaliteit: doelgerichtheid' is 0,88 en Guttman's lambda-2 voor de schaal 'Leiderschapskwaliteit: algemeen' is 0,82. Voor onderzoek op groepsniveau is een lambda-2 waarde van > 0,70 noodzakelijk (Evers, Lucassen, Meijer & Sijtsma, 2010). De betrouwbaarheid van beide schalen is daarmee ruim voldoende. Gecombineerd met de resultaten uit de principale componentenanalyse kunnen we concluderen dat het mogelijk is de afzonderlijke items van de twee schalen samen te voegen tot twee maten die leiderschapskwaliteit representeren.

Tabel 4.18: Componentladingen schalen leiderschapskwaliteit

	Component 1	Component 2
Leiding heeft duidelijke doelen op het gebied van voorschoolse educatie gesteld	0,86	
Leiding evalueert de doelstellingen m b t voorschoolse educatie	0,87	
Leiding neemt op basis van evaluaties van doelen planmatig en doelgericht maatregelen ter verbetering	0,83	
Leiding werkt aan de voortdurende verbetering van professionaliteit		0,84
Leiding vertoont leiderschap en kwaliteitsbewustzijn		0,75
Er wordt gehandeld vanuit een duidelijke verantwoordelijkheidsverdeling		0,85

Van de leiderschapsschalen zijn twee maten gemaakt door voor elke schaal de gemiddelde score op de betreffende kwaliteitsaspecten voor elke locatie te berekenen. De beschrijvende statistieken van de twee leiderschapsmaten zijn weergegeven in Tabel 4.19.

Tabel 4.19: Beschrijvende statistieken resulterende schalen leiderschapskwaliteit

	Gem.	SD	Mediaan	Min.	Max.	n
Leiderschapskwaliteit: algemeen	3,1	0,4	3	1	4	186
Leiderschapskwaliteit: doelgerichtheid	2,8	0,6	3	1	4	186

4.5.3 *Vve-verbetercultuur*

De principale componentenanalyse wijst uit dat de kwaliteitsaspecten gericht op vve-verbetercultuur net als in 2019 kunnen worden gerepresenteerd door één

schaal. De screeplot liet zien dat er één component met een eigenwaarde hoger dan 1 boven de knik lag. De componentladingen voor deze schaal (geroteerde oplossing met Varimax rotatie) zijn weergegeven in Tabel 4.20. De verklaarde variantie van deze schaal is 64,1%. Guttman's lambda-2 voor deze schaal is 0,80. De betrouwbaarheid van de schaal is daarmee ruim voldoende. Gecombineerd met de resultaten uit de principale componentenanalyse kunnen we concluderen dat het mogelijk is de afzonderlijke items van de schaal samen te voegen tot één maat die vve-verbetercultuur representeert.

Tabel 4.20: Componentladingen schaal vve-verbetercultuur

	Component 1
Er is een grote bereidheid om gezamenlijk de voorschoolse educatie te verbeteren	0,85
Het beleid op het gebied van voorschoolse educatie wordt breed gedragen	0,87
Binnen het team wordt aan intervisie gedaan	0,63
Er wordt gewerkt vanuit een transparante en integere cultuur	0,82

Van de vve-verbetercultuurschaal is een maat gemaakt door de gemiddelde score op de betreffende kwaliteitsaspecten voor elke locatie te berekenen. De beschrijvende statistieken van deze maat zijn weergegeven in Tabel 4.21. Wanneer een locatie voor een of meer van de kwaliteitsaspecten geen waardering had gekregen, is er geen schaalscore berekend. Daarom is de n in deze tabel lager dan in Tabel 4.12.

Tabel 4.21: Beschrijvende statistieken resulterende schaal vve-verbetercultuur

	Gem.	SD	Mediaan	Min.	Max.	n
Vve-verbetercultuur	3,0	0,4	3	1	4	184

4.5.4

Invloed personeelstekort

De principale componentenanalyse van de antwoorden op de stellingen rondom personeelstekort laat zien dat de items op één schaal geplaatst zouden kunnen worden. De screeplot liet zien dat er één component met een eigenwaarde hoger dan 1 boven de knik lag. De componentladingen voor deze schaal (geroteerde oplossing met Varimax rotatie) zijn weergegeven in Tabel 4.22. De verklaarde variantie van de schaal is 47,3%. Hoewel de componentladingen goed zijn en de verklaarde variantie redelijk, is de betrouwbaarheid niet voldoende om te kunnen spreken van een betrouwbare schaal: Guttman's lambda-2 = 0,63. De betrouwbaarheid van de schaal verbetert niet wanneer we een of twee items verwijderen. We concluderen daarom dat het niet mogelijk is om de vier items rondom personeelstekort te reduceren tot een of twee gecombineerde maten. De vier stellingen zullen apart worden opgenomen in de vervolganalyses. Voor dit doel zal de vijfpuntsschaal numeriek worden gebruikt. De beschrijvende statistieken van elk van de vier stellingen worden gegeven in Tabel 4.23.

Tabel 4.22: Componentladingen schaal invloed personeelstekort

	Component 1
Wij hebben af en toe groepen niet kunnen draaien, omdat wij door het personeelstekort onvoldoende pedagogisch medewer...	0,64
Wij hebben (nog) onbevoegde pedagogisch medewerkers ingezet om de groepen te kunnen draaien	0,72
Wij hebben (nog) niet gecertificeerde pedagogisch medewerkers ingezet om de groepen te kunnen draaien	0,72
Door het personeelstekort hebben wij niet de kwaliteitsdoelen kunnen behalen die wij zouden willen	0,67

Tabel 4.23: Beschrijvende statistieken stellingen gevolgen personeelstekort (numeriek)

	Gem.	SD	Mediaan	Min.	Max.	n
Wij hebben af en toe groepen niet kunnen draaien, omdat wij door het personeelstekort onvoldoende pedagogisch medewer...	2,5	1,3	2	1	5	168
Wij hebben (nog) onbevoegde pedagogisch medewerkers ingezet om de groepen te kunnen draaien	1,9	1,0	2	1	5	168
Wij hebben (nog) niet gecertificeerde pedagogisch medewerkers ingezet om de groepen te kunnen draaien	2,5	1,2	2	1	5	168
Door het personeelstekort hebben wij niet de kwaliteitsdoelen kunnen behalen die wij zouden willen	2,4	1,1	2	1	5	168

4.5.5

Invloed coronapandemie

De principale componentenanalyse wijst uit dat stellingen over de invloed van de coronapandemie kunnen worden gerepresenteerd door één schaal. De screeplot liet zien dat er één component met een eigenwaarde hoger dan 1 boven de knik lag. De componentladingen voor deze schaal (geroteerde oplossing met Varimax rotatie) zijn weergegeven in Tabel 4.24. De verklaarde variantie van deze schaal is 58,2%. Guttman's lambda-2 voor deze schaal is 0,76. De betrouwbaarheid van de schaal is daarmee ruim voldoende. Gecombineerd met de resultaten uit de principale componentenanalyse kunnen we concluderen dat het mogelijk is de afzonderlijke items van de schaal samen te voegen tot één maat die de invloed van de coronapandemie representeert.

Tabel 4.24: Componentladingen schaal invloed coronapandemie

	Component 1
Wij hebben minder doelgroepkinderen opgevangen, omdat pedagogisch medewerkers niet konden werken door corona	0,59
Door corona hebben wij niet de kwaliteitsdoelen kunnen behalen die wij zouden willen	0,73
Sinds corona zien we grotere achterstanden bij doelgroepkinderen die bij ons beginnen	0,81
Door corona lukt het ons minder goed achterstanden bij doelgroepkinderen in te lopen voor ze naar de basisschool gaan	0,88

Van de deze schaal is een maat gemaakt door de gemiddelde score op de betreffende stellingen voor elke locatie te berekenen. De beschrijvende statistieken van deze maat zijn weergegeven in Tabel 4.25. Wanneer een locatie voor een of meer van de stellingen geen antwoord had ingevuld, is er geen schaalscore berekend. Daarom is de n in deze tabel lager dan in Tabel 4.14.

Tabel 4.25: Beschrijvende statistieken resulterende schaal gevolgen coronapandemie

	Gem.	SD	Mediaan	Min.	Max.	n
Gevolgen coronapandemie	2,8	0,8	3	1	5	166

4.6 Deelvraag 1

Deelvraag 1 luidde als volgt: *Wat is de kwaliteit van voorschoolse educatie, gemeten met de standaarden uit het waarderingskader voorschoolse educatie en primair onderwijs en de verdiepende kwaliteitsaspecten?*

4.6.1 Waarderingen op standaarden

Tabel 4.26 geeft de waarderingen van de inspecteurs op de standaarden uit het waarderingskader weer. In sommige gevallen zijn niet alle standaarden gewaardeerd, daardoor verschilt de totale n.

In Tabel 4.26 valt op dat alle standaarden op een meerderheid van de locaties als *voldoende* of *goed* gewaardeerd zijn. Echter, op *OR1 Ontwikkelingsresultaten* (42,3%) en in mindere mate op *OP2 Zicht op ontwikkeling* (17,4%) kregen relatief veel locaties de waardering *kan beter*. *KA2 Kwaliteitscultuur* en *OP3 Pedagogisch-educatief handelen* vallen in positieve zin op met respectievelijk 26,2% en 22,6% van de locaties die als *goed* gewaardeerd werden.

Tabel 4.26: Waarderingen op standaarden voorschoolse educatie in percentages

	Kan beter	Voldoende	Goed	Totaal
KA1 Kwaliteitszorg	10,8	78,5	10,8	195
KA2 Kwaliteitscultuur	3,6	70,3	26,2	195
KA3 Verantwoording en dialoog	3,1	91,8	5,1	195
OP1 Aanbod	9,7	80,5	9,7	195
OP2 Zicht op ontwikkeling	17,4	71,3	11,3	195
OP3 Pedagogisch-educatief handelen	5,6	71,8	22,6	195
OP6 Samenwerking	10,8	71,1	18,0	194
OR1 Ontwikkelingsresultaten	42,3	57,2	0,5	194

4.6.2 Waarderingen op kwaliteitsaspecten

In Tabel 4.27 tot en met Tabel 4.31 worden de waarderingen van de inspecteurs op de kwaliteitsaspecten weergegeven. In sommige gevallen zijn niet alle kwaliteitsaspecten gewaardeerd, daardoor verschilt de totale n.

Tabel 4.27 laat zien dat elk van de drie kwaliteitsaspecten onder OP1 (aanbod) op de meerderheid van de locaties als *voldoende* (60,2-85,5%) gewaardeerd werd. Tegelijkertijd werd de moeilijkheid en differentiatie van het aanbod en de inrichting in ongeveer een kwart van de gevallen (respectievelijk 23,7% en 25,3%) als *noodzakelijk verbeterpunt* of *wenselijk verbeterpunt* gewaardeerd.

Tabel 4.27: Waarderingen op kwaliteitsaspecten op het gebied van aanbod (OP1) in percentages

	1	2	3	4	Totaal
Het activiteitsaanbod gericht op de vier ontwikkelingsgebieden is voldoende dekkend	2,2	2,7	85,5	9,7	186
Het aanbod klimt op in moeilijkheidsgraad en er wordt gedifferentieerd	4,3	19,4	71,5	4,8	186
De inrichting van de ruimte is aantrekkelijk uitdagend en spel en taal uitlokkend	1,6	23,7	60,2	14,5	186

1 = Noodzakelijk verbeterpunt, 2 = Wenselijk verbeterpunt, 3 = Voldoende, 4 = Voorbeeld voor anderen

In Tabel 4.28 zien we dat het pedagogisch handelen (OP3) op een meerderheid van de locaties als *voldoende* (58,6-77,8%) gewaardeerd werd. Verder valt op dat op 40,3% van de locaties het respectvolle pedagogisch handelen als *voorbeeld voor anderen* werd gewaardeerd.

Tabel 4.28: Waarderingen op kwaliteitsaspecten op het gebied van pedagogisch klimaat (OP3) in percentages

	1	2	3	4	Totaal
Het pedagogisch handelen van de pedagogisch medewerkers is respectvol	0,5	0,5	58,6	40,3	186
De pedagogisch medewerkers structureren en hanteren duidelijke pedagogische gedragsgrenzen	0,5	2,7	73,1	23,7	186
De pedagogisch medewerkers stimuleren de sociale vaardigheden en de persoonlijke competenties van de kinderen	0,5	7,0	77,8	14,6	185
De pedagogisch medewerkers bevorderen de zelfstandigheid en tonen respect voor de autonomie van het kind	0,5	3,2	74,7	21,5	186

1 = Noodzakelijk verbeterpunt, 2 = Wenselijk verbeterpunt, 3 = Voldoende, 4 = Voorbeeld voor anderen

Tabel 4.29 geeft de waarderingen op kwaliteitsaspecten rondom educatief handelen (OP3) weer. Hier valt op dat het geven van feedback op het proces in ongeveer de helft van de gevallen (49,8%) als *noodzakelijk verbeterpunt* of *wenselijk verbeterpunt* is gewaardeerd. Alle andere kwaliteitsaspecten hebben weliswaar op een krappe tot relatief ruime meerderheid van de locaties *voldoende* als waardering gekregen (50,3-74,2%), maar ook substantiële aandelen *wenselijk verbeterpunt* en *noodzakelijk verbeterpunt*. Zo moet of kan het bevorderen van aanpakgedrag op 39,5% van de locaties verbeterd worden, het bevorderen van de interactie met en tussen kinderen op 33,3% van de locaties en het afstemmen van activiteiten op de ontwikkeling van individuele kinderen op 31,2% van de locaties.

Tabel 4.29: Waarderingen op kwaliteitsaspecten op het gebied van educatief handelen (OP3) in percentages

	1	2	3	4	Totaal
Er worden structureel de hele dag effectieve en gerichte activiteiten voor de taalontwikkeling uitgevoerd	1,6	23,7	61,3	13,4	186
De pedagogisch medewerkers bevorderen de interactie met en tussen kinderen	4,3	29,0	55,9	10,8	186
De pedagogisch medewerkers stimuleren actieve betrokkenheid van de kinderen en verrijken het spelen en werken	1,1	13,4	66,1	19,4	186
De pedagogisch medewerkers bevorderen de ontwikkeling van aanpakgedrag strategieën bij de kinderen	4,9	34,6	50,3	10,3	185
Het gedrag van de pedagogisch medewerkers met de kinderen is responsief	0,5	8,1	74,2	17,2	186
De pedagogisch medewerkers stemmen de activiteiten af op verschillen in de ontwikkeling van de individuele kinderen	3,2	28,0	59,7	9,1	186
De pedagogisch medewerkers geven feedback op het proces	4,9	44,9	45,4	4,9	185

1 = Noodzakelijk verbeterpunt, 2 = Wenselijk verbeterpunt, 3 = Voldoende, 4 = Voorbeeld voor anderen

Tabel 4.30 laat de waarderingen op de kwaliteitsaspecten rondom samenwerking met ouders zien. Hier zien we dat het informeren van ouders over de voorschool, informeren van ouders over de ontwikkeling van hun kind en de intake op bijna alle locaties als *voldoende* of als *voorbeeld voor anderen* gewaardeerd werd (respectievelijk 91,4%, 90,8% en 97,8%). Op een aantal andere kwaliteitsaspecten was verbetering meestal niet noodzakelijk maar wel wenselijk: idealiter zou er meer rekening gehouden worden met de thuistaal (23,0% *wenselijk verbeterpunt*), zou gericht ouderbeleid gevoerd worden (27,4% *wenselijk verbeterpunt*), zouden activiteiten thuis meer gestimuleerd worden (33,3% *wenselijk verbeterpunt*) en zouden ouders meer betrokken worden bij activiteiten in de voorschool (41,4% *wenselijk verbeterpunt*).

Tabel 4.30: Waarderingen op kwaliteitsaspecten op het gebied van samenwerking met ouders (OP6) in percentages

	1	2	3	4	Totaal
Gericht vve ouderbeleid	1,6	27,4	62,9	8,1	186
Ouders zijn vooraf adequaat geïnformeerd door de voor cq vroegschool	1,1	7,5	81,7	9,7	186
Intake	0,5	1,6	90,8	7,0	185
Participatie in vve activiteiten in de voor of vroegschool	1,1	41,4	52,2	5,4	186
Stimuleren om thuis ontwikkelingsstimulerende activiteiten te doen	0,5	33,3	55,9	10,2	186
Informereren over de ontwikkeling van hun kind	1,1	8,1	81,7	9,1	186
Rekening houden met de thuistaal	1,1	23,0	67,2	8,7	183

1 = Noodzakelijk verbeterpunt, 2 = Wenselijk verbeterpunt, 3 = Voldoende, 4 = Voorbeeld voor anderen

Tabel 4.31 geeft inzicht in de waarderingen op het gebied van de doorgaande lijn (OP6). We zien hier nog relatief veel ruimte voor verbetering. Het verzorgen van een warme overdracht springt er positief uit met een ruime meerderheid waarderingen *voldoende* en *voorbeeld voor anderen* (samen 95,7%). De overige kwaliteitsaspecten werden echter in bijna een derde (30,1%, coördinatie tussen voor- en vroegschool) tot bijna tweederde (62,5%, omgang met ouders is afgestemd tussen voor- en vroegschool) als *wenselijk verbeterpunt* gewaardeerd. Daartussen vinden we beleid voor de doorstroom naar de vroegschool (31,4%); afstemming over interne begeleiding en zorg (40,5%); over het aanbod (55,1%); en over het pedagogisch klimaat en educatief handelen (61,1%) als kwaliteitsaspecten met substantiële aandelen *wenselijk verbeterpunt* als waardering.

Tabel 4.31: Waarderingen op kwaliteitsaspecten op het gebied van de doorgaande lijn (OP6) in percentages

	1	2	3	4	Totaal
Er is vve coördinatie tussen de voor en vroegschool	1,1	30,1	56,5	12,4	186
Er is concreet beleid om zoveel mogelijk kinderen te laten doorstromen naar een vroegschool	1,1	31,4	58,4	9,2	185
De voorschool zorgen voor een warme overdracht	0,5	3,8	76,9	18,8	186
Het aanbod van de voor en vroegschool is op elkaar afgestemd	4,3	55,1	33,0	7,6	185
Het pedagogisch klimaat en het educatief handelen van de voor en vroegschool is op elkaar afgestemd	4,3	61,1	28,1	6,5	185
De manier om met ouders om te gaan op de voor en vroegschool is op elkaar afgestemd	4,3	62,5	28,8	4,3	184
De interne begeleiding en zorg zijn op de voor en vroegschool op elkaar afgestemd	4,3	40,5	45,4	9,7	185

1 = Noodzakelijk verbeterpunt, 2 = Wenselijk verbeterpunt, 3 = Voldoende, 4 = Voorbeeld voor anderen

4.6.3 *Beantwoording deelvraag 1*

Kijkend naar de hierboven gepresenteerde resultaten kunnen we deelvraag 1, *Wat is de kwaliteit van voorschoolse educatie, gemeten met de standaarden uit het waarderingskader voorschoolse educatie en primair onderwijs en de verdiepende kwaliteitsaspecten?*, als volgt beantwoorden:

De kwaliteit van voorschoolse educatie zoals gemeten met de standaarden uit het waarderingskader vve en primair onderwijs kunnen we voor de meeste locaties omschrijven als voldoende tot goed. De standaarden *OP2 Zicht op ontwikkeling* en *OR1 Ontwikkelingsresultaten* bieden relatief gezien de meeste ruimte voor verbetering, *KA2 Kwaliteitscultuur* en *OP3 Pedagogisch-educatief handelen* worden op ongeveer een kwart van de locaties al als *goed* gewaardeerd. De waarderingen op de verdiepende kwaliteitsaspecten laten zien dat op het gebied van aanbod en pedagogisch klimaat de meeste locaties voldoende kwaliteit laten zien of zelfs een voorbeeld zijn voor anderen. Voor diverse kwaliteitsaspecten onder educatief handelen, samenwerking met ouders en de doorgaande lijn met vroegscholen zien we dat er op een kwart tot soms tweederde van de locaties ruimte is voor verbetering.

4.7 **Deelvraag 2**

Deelvraag 2 luidde als volgt: *Zijn er kwaliteitsverschillen tussen voorscholen onderling en tussen de kwaliteit van voorschoolse educatie in 2019 en 2022 en kunnen we deze verklaren aan de hand van organisatiekenmerken van de locaties, maatschappelijke ontwikkelingen en omgevingskenmerken?*

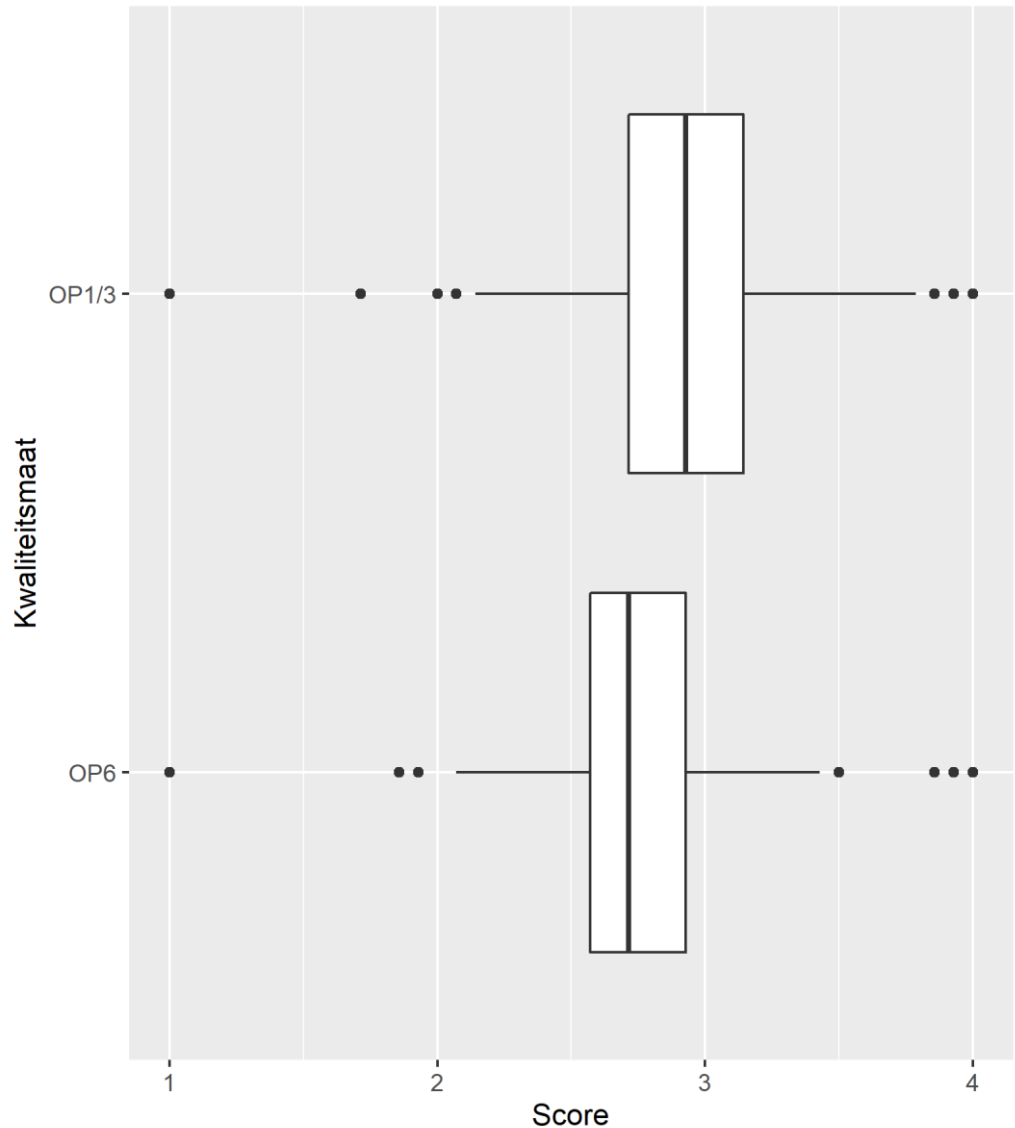

4.7.1 *Kwaliteitsverschillen tussen voorscholen onderling*

Kwaliteitsverschillen tussen voorscholen onderling worden zichtbaar wanneer we de spreiding van de scores op de kwaliteitsmaten in beeld brengen. Figuur 4.1 laat de spreiding op de kwaliteitsmaten OP1/OP3 en OP6 zien. In deze figuur zien we dat voor kwaliteitsmaat OP1/OP3 50% van de observaties zich tussen ongeveer 2,7 en 3,1 bevindt. De mediaan ligt op 2,9. Aangezien een score van 3 overeen komt met een gemiddelde waardering *voldoende* op de onderliggende kwaliteitsaspecten, kunnen we zeggen dat 50% van de observaties net onder of net boven een gemiddelde waardering *voldoende* zit op de kwaliteitsaspecten onder OP1 en OP3. De verdeling oogt relatief recht, met ongeveer even grote spreiding van de observaties aan de linker- en rechterzijde van de mediaan. Voor OP6 geldt dat 50% van de observaties zich ongeveer tussen 2,6 en 2,9 bevindt, met de mediaan op 2,7. De verdeling oogt iets scheef, met relatief grotere spreiding van de observaties aan de rechterzijde van - dus met een hogere waarde dan - de mediaan. Voor OP6 scoren 50% van de locaties net onder een gemiddelde waardering *voldoende*. Beide kwaliteitsmaten hebben een aantal hoge en lage waarden die buiten de lijnen vallen, dus locaties die relatief opvallend hoog of laag gescoord hebben.

Figuur 4.1: Spreiding van kwaliteitsmaten OP1/OP3 en OP6

4.7.2 Verklarende analyses kwaliteitsverschillen tussen voorscholen onderling

4.7.2.1 Analyse kwaliteitsmaat OP1/OP3

De uitkomsten van de regressieanalyse voor de kwaliteitsmaat OP1/OP3 zijn weergegeven in Tabel 4.32. Zoals hierboven beschreven bevat model 1 alleen de omgevingskenmerken. Dit model vertegenwoordigt geen significante verbetering ten opzichte van het nulmodel met alleen het intercept, $F(5, 121) = 0,955$, $p = 0,448$. In model 2 worden de omgevingskenmerken daarom niet meegenomen, hierin zijn alleen de variabelen op het gebied van de coronapandemie en personeelstekort opgenomen. Model 2 is vergeleken met het beste voorgaande model, het nulmodel. Ook model 2 vertegenwoordigt geen significante

verbetering: $F(5, 121) = 0,885, p = 0,493$. Daarom zijn in de laatste stap alleen de organisatiekenmerken opgenomen. Dit model is wederom vergeleken met het nulmodel, en vormde wel een significante verbetering: $F(27, 99) = 1,657, p = 0,038$.

We zien dat in model 3 de vve-verbetercultuur en het aantal kindplaatsen een significante samenhang vertonen met de kwaliteitsmaat OP1/OP3. Naarmate de score op de maat vve-verbetercultuur hoger is, is ook de kwaliteit hoger: wanneer een locatie één punt hoger scoort op de vve-verbetermaat dan het gemiddelde, scoort deze volgens het model op de kwaliteitsmaat OP1/OP3 0,290 hoger dan het gemiddelde. Ook het aantal kindplaatsen volgens het LRK vertoont een significante samenhang, deze is negatief: wanneer een locatie één kindplaats meer heeft dan gemiddeld, scoort deze volgens het model op de kwaliteitsmaat OP1/OP3 0,003 lager dan het gemiddelde. Belangrijk om op te merken hierbij is dat de adjusted R squared van het model relatief klein is: 12,3% van de variantie in de kwaliteitsmaat OP1/OP3 kan verklaard worden door het eindmodel.

Tabel 4.32: Regressiemodellen kwaliteitsmaat OP1/OP3

	(1)	(2)	(3)
Intercept	2,896 ***	2,974 ***	1,482 **
	(0,079)	(0,132)	(0,438)
Houdergrootte	-0,000		
	(0,000)		
Aantal inwoners per km2 (gemeente)	0,000		
	(0,000)		
Onderwijsachterstandenbudget (gemeente)	-0,000 *		
	(0,000)		
OAB per doelgroepkind (gemeente)	0,000		
	(0,000)		
Sociaal-economische status (wijk)	-0,073		
	(0,142)		
Personeelstekort: minder groepen		-0,019	
		(0,028)	
Personeelstekort: onbevoegde pm'er		-0,043	
		(0,037)	
Personeelstekort: pm'er zonder certificering		-0,022	
		(0,028)	
Personeelstekort: kwaliteitsdoelen niet behaald		0,017	
		(0,034)	
Gevolgen coronapandemie		0,040	
		(0,046)	
Leiderschapskwaliteit: algemeen			-0,065
			(0,146)
Leiderschapskwaliteit: doelgerichtheid			0,053
			(0,071)
Vve-verbetercultuur			0,290 *
			(0,141)
Aantal groepen met ve			-0,028
			(0,025)
Onderdeel IKC			-0,018
			(0,068)
Doelgroepkinderen zelfde locatie			0,060
			(0,129)
Doelgroepkinderen zelfde groep			0,035
			(0,069)
Vaste pm'ers			-0,129
			(0,099)
Taakuren pm'ers			-0,048
			(0,139)
Ervaring pm'ers			0,090
			(0,058)
Ve-ervaring pm'ers			-0,008
			(0,049)
Scholing pm'ers			-0,078
			(0,141)
Taak pbm'er: als pm'er			0,051
			(0,083)
Taak pbm'er: coaching			0,076

Tabel 4.32: Regressiemodellen kwaliteitsmaat OP1/OP3

			(0,085)
Taak pbm'er: schrijven beleidsplan			0,081
			(0,065)
Taak pbm'er: kwaliteitsbewaking			0,126
			(0,104)
Taak pbm'er: overig			0,076
			(0,067)
Opleidingsniveau leidinggevende			0,028
			(0,065)
Vve-scholing leidinggevende			0,072
			(0,086)
Vve-scholing leidinggevende in afgelopen 3 jaar			-0,089
			(0,087)
Jaren ervaring als leidinggevende in ko			0,000
			(0,005)
Jaren ervaring als leidinggevende in ve			-0,003
			(0,008)
Warme overdracht doelgroepkinderen			0,025
			(0,039)
Proportie pm'ers met MBO4			-0,100
			(0,109)
Proportie pm'ers met HBO			-0,115
			(0,148)
Groepsopbouw: horizontale groepen vs. rest			0,166
			(0,126)
Aantal kindplaatsen (LRK)			-0,003 *
			(0,001)
N	127	127	127
Adjusted R squared	-0,002	-0,005	0,123

*** $p < 0,001$; ** $p < 0,01$; * $p < 0,05$.

Pm'er = pedagogisch medewerker, pbm'er = pedagogisch beleidsmedewerker, IKC = integraal kindcentrum, OAB = onderwijsachterstandenbudget in euro's. Alle waarden zijn ongestandaardiseerd.

4.7.2.2 Analyse kwaliteitsmaat OP6

De uitkomsten van de regressieanalyse voor de kwaliteitsmaat OP6 zijn weergegeven in Tabel 4.33. Zoals hierboven beschreven bevat model 1 alleen de omgevingskenmerken. Dit model vertegenwoordigt geen significante verbetering ten opzichte van het nulmodel met alleen het intercept, $F(5, 121) = 1,320$, $p = 0,260$. In model 2 worden de omgevingskenmerken daarom niet meegenomen, hierin zijn alleen de variabelen op het gebied van de coronapandemie en personeelstekort opgenomen. Model 2 is vergeleken met het beste voorgaande model, het nulmodel. Ook model 2 vertegenwoordigt geen significante verbetering: $F(5, 121) = 0,242$, $p = 0,943$. Daarom zijn in de laatste stap alleen de organisatiekenmerken opgenomen. Dit model is wederom vergeleken met het nulmodel, en vormde wel een significante verbetering: $F(27, 99) = 1,836$, $p = 0,016$.

We zien in model 3 drie variabelen met een significante samenhang met de kwaliteitsmaat OP6. Net zoals voor kwaliteitsmaat OP1/OP3 geldt dat vve-verbetercultuur een positieve samenhang vertoont: wanneer een locatie 1 punt hoger scoort op de vve-verbetermaat dan het gemiddelde, scoort deze volgens het model op de kwaliteitsmaat OP6 0,399 hoger dan het gemiddelde. Daarnaast is er een significante samenhang met leiderschapskwaliteit: doelgerichtheid. Wanneer een locatie op deze maat één punt hoger scoort dan gemiddeld, scoort deze volgens het model op de kwaliteitsmaat OP6 0,157 hoger dan het gemiddelde. Verder is er een significant verband met de variabele onderdeel IKC. Voorscholen die onderdeel zijn van een IKC, scoren volgens het model 0,198 hoger op de kwaliteitsmaat OP6 in vergelijking met voorscholen die geen onderdeel uitmaken van een IKC. Belangrijk om op te merken hierbij is dat de adjusted R squared van het model wederom relatief klein is: 15,2% van de variantie in de kwaliteitsmaat OP6 kan verklaard worden door het eindmodel.

Tabel 4.33: Regressiemodellen kwaliteitsmaat OP6

	(1)	(2)	(3)
Intercept	2,770 ***	2,782 ***	1,591 ***
	(0,079)	(0,136)	(0,437)
Houdergrootte	-0,000		
	(0,000)		
Aantal inwoners per km2 (gemeente)	0,000		
	(0,000)		
Onderwijsachterstandenbudget (gemeente)	-0,000		
	(0,000)		
OAB per doelgroepkind (gemeente)	0,000		
	(0,000)		
Sociaal-economische status (wijk)	0,137		
	(0,143)		
Personeelstekort: minder groepen		-0,025	
		(0,029)	
Personeelstekort: onbevoegde pm'er		0,012	
		(0,038)	
Personeelstekort: pm'er zonder certificering		-0,009	
		(0,029)	
Personeelstekort: kwaliteitsdoelen niet behaald		-0,005	
		(0,035)	
Gevolgen coronapandemie		0,021	
		(0,047)	
Leiderschapskwaliteit: algemeen			-0,237
			(0,145)
Leiderschapskwaliteit: doelgerichtheid			0,157 *
			(0,071)
Vve-verbetercultuur			0,399 **
			(0,141)
Aantal groepen met ve			0,007
			(0,025)
Onderdeel IKC			0,198 **
			(0,068)
Doelgroepkinderen zelfde locatie			0,087
			(0,128)
Doelgroepkinderen zelfde groep			-0,005
			(0,068)
Vaste pm'ers			0,046
			(0,099)
Taakuren pm'ers			0,027
			(0,138)
Ervaring pm'ers			0,054
			(0,058)
Ve-ervaring pm'ers			-0,022
			(0,049)
Scholing pm'ers			-0,089
			(0,141)
Taak pbm'er: als pm'er			0,112
			(0,083)
Taak pbm'er: coaching			-0,032

Tabel 4.33: Regressiemodellen kwaliteitsmaat OP6

			(0,085)
Taak pbm'er: schrijven beleidsplan			0,004
			(0,065)
Taak pbm'er: kwaliteitsbewaking			0,092
			(0,104)
Taak pbm'er: overig			0,025
			(0,067)
Opleidingsniveau leidinggevende			-0,091
			(0,064)
Vve-scholing leidinggevende			0,075
			(0,086)
Vve-scholing leidinggevende in afgelopen 3 jaar			0,111
			(0,087)
Jaren ervaring als leidinggevende in ko			-0,004
			(0,005)
Jaren ervaring als leidinggevende in ve			0,010
			(0,008)
Warme overdracht doelgroepkinderen			0,003
			(0,039)
Proportie pm'ers met MBO4			0,021
			(0,109)
Proportie pm'ers met HBO			-0,017
			(0,148)
Horizontale groepen vs. rest			0,001
			(0,125)
Aantal kindplaatsen (LRK)			0,001
			(0,001)
N	127	127	127
Adjusted R squared	0,013	-0,031	0,152

*** $p < 0,001$; ** $p < 0,01$; * $p < 0,05$.

Pm'er = pedagogisch medewerker, pbm'er = pedagogisch beleidsmedewerker, IKC = integraal kindcentrum, OAB = onderwijsachterstandenbudget in euro's. Alle waarden zijn ongestandaardiseerd.

4.7.2.3 Kanttekening

Het is belangrijk om bij deze bevindingen enkele kanttekeningen te plaatsen.

- Het relatief grote dataverlies door ontbrekende gegevens betekent dat deze modellen op een aanzienlijk kleinere dataset zijn geschat dan oorspronkelijk de bedoeling was toen een steekproef van 200 voorscholen als uitgangspunt werd genomen. De foutmarge is voor 127 voorscholen 8,6%, in plaats van 6,9% op de totale dataset van 195 voorscholen.
- De manier waarop bepaalde concepten zijn gemeten kan een rol hebben gespeeld:
  - De kwaliteitsaspecten waarop de kwaliteitsmaten en de onafhankelijke variabelen op het gebied van leiderschap en vve-verbetercultuur zijn gebaseerd, zijn afkomstig uit één instrument dat voor elke locatie in zijn geheel door één inspecteur is

beoordeeld. De samenhang tussen de kwaliteitsmaten en deze schalen zou ook (deels) te wijten kunnen zijn aan deze manier van meten: de waarderings van een inspecteur op de diverse kwaliteitsaspecten zouden gebaseerd kunnen zijn op een globaal beeld. Echter, de regressiemodellen laten zien dat de drie schalen niet elk op dezelfde manier functioneren.

Leiderschapskwaliteit: algemeen hangt niet samen met de twee kwaliteitsmaten, leiderschapskwaliteit: doelgerichtheid alleen met de kwaliteitsmaat OP6, en vve-verbetercultuur met beide kwaliteitsmaten. Dit suggereert dat de samenhang in ieder geval niet uitsluitend te wijten is aan de manier van meten.

- De modellen laten geen significant verband zien met de in de vragenlijst gemeten invloed van de coronapandemie en het personeelstekort, maar we kunnen op basis daarvan niet stellen dat deze maatschappelijke ontwikkelingen geen invloed hebben gehad op de kwaliteit op de ve-locaties. Daarvoor is de meting op basis van enkele stellingen te beperkt.

4.7.3 *Kwaliteitsverschillen tussen 2019 en 2022*

In Tabel 4.17 werden de beschrijvende statistieken van de totale kwaliteitsmaten van 2019 en 2022 al weergegeven. De gemiddelde score op de totale kwaliteitsmaat was in 2019 2,9 met een standaarddeviatie van 0,4. De gemiddelde score op de totale kwaliteitsmaat was in 2022 2,8 met een standaarddeviatie van 0,3. Om te toetsen of er sprake is van een statistisch significant verschil tussen de scores van 2019 en 2022, is een Welch two sample t-test voor groepen met ongelijke variantie gedaan. Hieruit bleek dat er geen sprake was van een significant verschil in kwaliteit tussen 2019 en 2022 ($t(374) = 1,64, p = 0,10$).

4.7.4 *Beantwoording deelvraag 2*

Kijkend naar de hierboven gepresenteerde resultaten kunnen we deelvraag 2, *Zijn er kwaliteitsverschillen tussen voorscholen onderling en tussen de kwaliteit van voorschoolse educatie in 2019 en 2022 en kunnen we deze verklaren aan de hand van organisatiekenmerken van de locaties, maatschappelijke ontwikkelingen en omgevingskenmerken?*, als volgt beantwoorden:

Kwaliteitsmaat OP1/OP3 en kwaliteitsmaat OP6 hadden beiden een maximale score van 4 en een minimale score van 1. De helft van de deelnemende locaties scoorde tussen 2,7 en 3,1 op kwaliteitsmaat OP1/OP3, en tussen 2,6 en 2,9 op kwaliteitsmaat OP6. Er is dus sprake van kwaliteitsverschillen tussen voorscholen, maar tegelijkertijd is de spreiding van de middelste scores relatief beperkt. We hebben een aantal significante verbanden gevonden met organisatiekenmerken van de locaties: vve-verbetercultuur vertoonde een positief verband met beide kwaliteitsmaten, het aantal kindplaatsen vertoonde een negatieve samenhang met kwaliteitsmaat OP1/OP3 en zowel leiderschapskwaliteit: doelgerichtheid als onderdeel zijn van een IKC vertoonden een positieve samenhang met kwaliteitsmaat OP6. We vonden geen significante samenhang met de omgevingskenmerken of de maatschappelijke ontwikkelingen zoals die in dit onderzoek gemeten zijn. We hebben geen verschillen gevonden tussen de kwaliteit van voorschoolse educatie in 2019 en 2022.

5 Bronnenlijst

Evers, A. & Lucassen, W. & Meijer, R. & Sijtsma, K. (2010). *COTAN Beoordelingssysteem voor de kwaliteit van tests*. Amsterdam: NIP.

Inspectie van het onderwijs (2019). *Onderzoekskader 2017 voor het toezicht op de voorschoolse educatie en het primair onderwijs - versie per 1 augustus 2019*. Utrecht: Inspectie van het Onderwijs.

Inspectie van het onderwijs (2020a). *Kwaliteit van voor- en vroegschoolse educatie in Nederland: Rapport meting vve 2019*. Utrecht: Inspectie van het Onderwijs.

Inspectie van het onderwijs (2020b). *Technische rapportage: Meting vve 2019*. Utrecht: Inspectie van het Onderwijs.

Inspectie van het onderwijs (2022). *Onderzoekskader 2021 voor het toezicht op de voorschoolse educatie en het primair onderwijs - versie per 1 augustus 2022*. Utrecht: Inspectie van het Onderwijs.

Myers, R. (1990). *Classical and modern regression with applications*. Boston: PWS-Kent.

6 Bijlage I: Vragenlijst

Vragenlijst leidinggevende voorscholen

{{member.FirstName}}
{{member.LastName}}

Onderzoekdatum: {{member.Datum_onderzoek}}

Themaonderzoek kwaliteit voorschoolse educatie

Toelichting

Deze vragenlijst voor de leidinggevendenden is bedoeld om de achtergrond en organisatie van de voorschoolse educatie op uw kinderdagverblijf in beeld te brengen. Als u de antwoorden op een vraag niet zelf voorhanden heeft, kunt u een collega vragen om de vragenlijst samen met u in te vullen.

Als u tijdens het beantwoorden van de vragenlijst vragen heeft, kunt u hierover contact opnemen met het team vve/LEA. Het team is bereikbaar via vve@owinsp.nl. Eventuele opmerkingen naar aanleiding van deze bevraging kunt u kwijt aan het einde van de vragenlijst.

Let op:

U kunt uw ingevulde antwoorden voorlopig bewaren door op de knop "Tussentijds opslaan" te klikken. U kunt dan later opnieuw inloggen en alsnog uw antwoorden aanpassen.

Alvast hartelijk dank voor uw medewerking.

Algemeen

Algemeen

Hierna volgen vragen over algemene kenmerken van uw kinderdagverblijf, zoals het aantal groepen, de samenwerking met basisscholen en de samenstelling van de groepen.

q3: Totaal aantal groepen met voorschoolse educatie

- : _____
- Weet niet

q4: Maakt uw voorschool deel uit van een kindcentrum waarin ook basisscholen zijn gevestigd?

- Ja
- Nee

q5: Met welke basisscholen werkt u veel samen? Voer de naam van de basisschool of het BRIN in (max 3)

- : _____
- : _____
- : _____

Algemeen

q6: Volgen de **doelgroepkinderen** alle dagdelen op dezelfde locatie?

- Ja
- Nee

q7: Zitten **doelgroepkinderen** de hele week in dezelfde groepssamenstelling?

- Ja
- Nee

q8: Hebben **doelgroepkinderen** de hele week te maken met dezelfde vaste pedagogisch medewerkers?

- Ja
- Nee

q9: Is voorzien in aanvullende taakuren voor de pedagogisch medewerkers (naast de tijd dat ze op de groep staan)?

- Ja
- Nee

Achtergrondgegevens voorschoolse educatie

Achtergrondgegevens voorschoolse educatie

q10: Totaal aantal **kinderen** in de groepen met voorschoolse educatie:

- : _____
- Weet niet

q11: Totaal aantal **doelgroepkinderen** in de groepen met voorschoolse educatie

- : _____
- Weet niet

Validation Passes

Het totaal aantal doelgroepkinderen met voorschoolse educatie kan niet groter zijn dan het totaal aantal kinderen in de groepen met voorschoolse educatie.

Sho	Calculatio	Totaal	IsGreaterThanOrEqualTo	q11_1_text
w if	n	aantal kinderen i n de groepen met voorschoolse educatie: / Text	o	t
Or	Question	Totaal	IsEqualTo	checked
		aantal kinderen i n de groepen met voorschoolse educatie: / Weet niet		

Achtergrondgegevens voorschoolse educatie

q12: Hoe zijn de voorschoolse groepen opgebouwd?

- Horizontale groepen (alleen peuters)
- Verticale groepen (0-4 jaar)
- Zowel horizontale als verticale groepen

Achtergrondgegevens pedagogisch medewerkers

Achtergrondgegevens pedagogisch medewerkers

Hierna volgen vragen over de pedagogisch medewerkers die bij u werkzaam zijn, zoals het aantal pedagogisch medewerkers, opleiding, ervaring en inzet van de pedagogisch beleidsmedewerker.

q13: Hoeveel pedagogisch medewerkers zijn werkzaam op de voorschool?

- : _____
- Weet niet

q14: Wat is het hoogst behaalde opleidingsniveau dat de pedagogische medewerkers hebben die voor de voorschoolse groep staan? Geef per opleidingsniveau aan hoeveel medewerkers het betreffende niveau hebben. (gelieve niet leeg te laten, dus eventueel 0 invullen)

	Hoeveelheid
Nog in opleiding	_____
MBO 3	_____
MBO 4	_____
HBO	_____
WO	_____
Anders	_____
Onbekend	_____

Validation Passes

Het totaal aantal pedagogische medewerkers waarvan u het opleidingsniveau specificeert moet gelijk zijn aan totaal aantal pedagogisch medewerkers dat werkzaam is op de voorschool.

Sh ow if	Calcul ation	(q14_1_1+q14_2_1+q14_3_1+q14_4_1+q14_5_1+q14_6_1+q14_7_1)	IsEqu alTo	q13_1 _text
Or	Questi on	Hoeveel pedagogisch medewerkers zijn werkzaam op de voorschool? / Weet niet	IsEqu alTo	checke d

Achtergrondgegevens pedagogisch medewerkers

q15: Wat is het gemiddelde aantal jaren ervaring in de kinderopvang van de pedagogisch medewerkers die voor de voorschoolse groep staan?

- 0-2 jaar
- 2-5 jaar
- 5-10 jaar
- 10 jaar of meer

q16: Wat is het gemiddelde aantal jaren ervaring in de voorschoolse educatie van de pedagogisch medewerkers?

- 0-2 jaar
- 2-5 jaar

- 5-10 jaar
- 10 jaar of meer

q17: Hebben een of meer pedagogisch medewerkers in de afgelopen twee jaar scholing gevolgd?

- Ja
- Nee

Show if	Question	Hebben een of meer pedagogisch medewerkers in de afgelopen twee jaar scholing gevolgd?	IsEqualTo	Ja
---------	----------	--	-----------	----

q18: Hoeveel pedagogisch medewerkers hebben scholing gevolgd?

- : _____
- Weet niet

Validation Passes

Het totaal aantal pedagogisch medewerkers dat scholing heeft gevolgd kan niet groter zijn dan het totaal aantal pedagogisch medewerkers die werkzaam zijn op de voorschool.

Show if	Calculation	Hoeveel pedagogisch medewerkers hebben scholing gevolgd? / Text	IsLessThanOrEqualTo	q13_1_text
Or	Question	Hoeveel pedagogisch medewerkers zijn werkzaam op de voorschool? / Weet niet	IsEqualTo	checked

Show if	Question	Hebben een of meer pedagogisch medewerkers in de afgelopen twee jaar scholing gevolgd?	IsEqualTo	Ja
---------	----------	--	-----------	----

q20: Op welke wijze heeft scholing plaatsgevonden?

- : _____
- Weet niet

Achtergrondgegevens pedagogisch medewerkers

q21: Hoeveel **uur** per jaar zet u een of meer pedagogisch beleidsmedewerkers in op de voorschool?

- : _____
- Weet niet

q22: Welke taken voert de pedagogisch beleidsmedewerker op uw voorschool uit? (Meerdere antwoorden mogelijk)

- Werkt als pedagogisch medewerker op de groep
- Coaching van pedagogisch medewerkers
- Schrijven pedagogisch beleidsplan
- Kwaliteitsbewaking
- Overig, namelijk: _____

Achtergrondgegevens leidinggevende

Achtergrondgegevens leidinggevende

Hierna volgen vragen over uw eigen achtergrond.

q23: Wat is uw functie?

---

q24: Wat is uw opleidingsniveau?

- Maximaal MBO 3
- MBO 4
- HBO
- Minimaal WO

Achtergrondgegevens leidinggevende

q25: Heeft u VVE-gerelateerde scholing genoten?

- Ja
- Nee

Show if	Question	Heeft u VVE-gerelateerde scholing genoten?	IsEqualTo	Ja
---------	----------	--	-----------	----

q26: Kunt u in enkele woorden het onderwerp van deze scholing(en) geven? Max 10 woorden

---

Show if	Question	Heeft u VVE-gerelateerde scholing genoten?	IsEqualTo	Ja
---------	----------	--	-----------	----

q27: Heeft u de VVE-gerelateerde scholing genoten in de laatste drie jaar?

- Ja
- Nee

Achtergrondgegevens leidinggevende

q28: Hoeveel jaar heeft u ervaring als leidinggevende in de kinderopvang?
_____ (validation: number)

q29: Hoeveel jaar heeft u ervaring als leidinggevende in de voorschoolse
educatie?
_____ (validation: number)

Leiderschapskwaliteit

Leiderschapskwaliteit

Hierna volgen stellingen over leiderschap en teamcohesie en samenwerking binnen het team. Daarna volgen stellingen over algemene ontwikkelingen zoals corona en het personeelstekorten en de invloed daarvan op uw kinderdagverblijf. U kunt aangeven in hoeverre u het eens bent met de stellingen.

q30: Wat is uw eigen beeld van uw leiderschapskwaliteiten?

	Ze er mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Ze er mee eens	Weet niet
Ik werk aan de voortdurende verbetering van professionaliteit van mijzelf	☐	☐	☐	☐	☐
Ik werk aan de voortdurende verbetering van professionaliteit van mijn medewerkers	☐	☐	☐	☐	☐
Ik vertoon leiderschap	☐	☐	☐	☐	☐
Ik vertoon kwaliteitsbewustzijn	☐	☐	☐	☐	☐
Ik handel vanuit een duidelijke verantwoordelijkheidsverdeling	☐	☐	☐	☐	☐
Ik heb duidelijke doelen gesteld op het gebied van voorschoolse educatie	☐	☐	☐	☐	☐
Ik evalueer de doelstellingen m.b.t. voorschoolse educatie of laat die evalueren	☐	☐	☐	☐	☐
Het lukt ons om de doelen van voorschoolse educatie te bereiken ten aanzien van taal	☐	☐	☐	☐	☐
Het lukt ons de doelen van voorschoolse educatie te bereiken ten aanzien van rekenen	☐	☐	☐	☐	☐
Het lukt ons de doelen van voorschoolse educatie te bereiken ten aanzien van de sociaal-emotionele ontwikkeling	☐	☐	☐	☐	☐
Ik neem op basis van evaluaties van doelen planmatig en doelgericht maatregelen ter verbetering	☐	☐	☐	☐	☐

Teamcohesie/samenwerking

Teamcohesie/samenwerking

q31: In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen?

	Ze er mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Ze er mee eens	Weet niet
Er is een grote bereidheid onder alle medewerkers om gezamenlijk de voorschoolse educatie te verbeteren	☐	☐	☐	☐	☐
Het beleid op het gebied van voorschoolse educatie wordt door alle medewerkers breed gedragen	☐	☐	☐	☐	☐
Binnen het team wordt aan intervisie gedaan	☐	☐	☐	☐	☐
Er wordt gewerkt vanuit een transparante en integere cultuur	☐	☐	☐	☐	☐

Overige stellingen

Overige stellingen

q32: In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen?

	Ze er mee oneens	Mee oneens	Niet mee eens/niet mee oneens	Mee eens	Ze er mee eens
Wij hebben af en toe groepen niet kunnen draaien, omdat wij door het personeelstekort onvoldoende pedagogisch medewerkers hadden	☐	☐	☐	☐	☐
Wij hebben groepen niet kunnen draaien, omdat wij door het personeelstekort onvoldoende pedagogisch medewerkers hadden	☐	☐	☐	☐	☐
Wij hebben (nog) onbevoegde pedagogisch medewerkers ingezet om de groepen te kunnen draaien	☐	☐	☐	☐	☐
Wij hebben (nog) niet gecertificeerde pedagogisch medewerkers ingezet om de groepen te kunnen draaien	☐	☐	☐	☐	☐
Door het personeelstekort hebben wij niet de kwaliteitsdoelen kunnen behalen die wij zouden willen	☐	☐	☐	☐	☐
Wij hebben minder doelgroepkinderen opgevangen, omdat pedagogisch medewerkers niet konden werken door corona	☐	☐	☐	☐	☐
Door corona hebben wij niet de kwaliteitsdoelen kunnen behalen die wij zouden willen	☐	☐	☐	☐	☐
Sinds corona zien we grotere achterstanden	☐	☐	☐	☐	☐

bij doelgroepkinderen die bij ons beginnen					
Door corona lukt het ons minder goed achterstanden bij doelgroepkinderen in te lopen voor ze naar de basisschool gaan	o	o	o	o	o
We zorgen voor een warme overdracht van kindgegevens van doelgroepkinderen naar de basisscholen in onze gemeente	o	o	o	o	o

Toelichting

Toelichting

q33: Hieronder kunt u indien u dat wenst een toelichting geven bij uw antwoorden in de vragenlijst

---

Afsluiting

Afsluiting

q34: Ten behoeve van evaluatie willen we u vragen hoeveel tijd (in minuten) u bezig bent geweest met het beantwoorden van de vragen in deze vragenlijst.

_____ (*validation: number*)

Einde van de vragenlijst

Dit is het einde van de vragenlijst.

U kunt eventueel terugbladeren om uw antwoorden aan te passen.

Indien u kiest voor "Antwoorden verzenden" maakt u uw antwoorden definitief en is aanpassing niet meer mogelijk.

Het is in de nieuwe vragenlijsten module niet meer nodig om voor deze vragenlijst een verzendactie uit te voeren.

Hartelijk bedankt voor het invullen van de vragenlijst.

Hartelijk dank voor uw deelname. Uw antwoorden zijn verstuurd.